წელიწადი პირველი — ფასი 5 კაპ. — ხუთშაბათი, 24 ქრისტეშობისთვე 1915 წ. — № 176

საქართველო

ხელის მოწერა და დასაბეჭდი განცხადებანი მიიღება „საქართველოს“ რედაქციასა და კანტორაში ყოველდღე კვირა-უქმეების გარდა, დილის 9—3-მდე.
ხელმოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება; დაუბეჭდავი მცირე წერილები და კორესპონდენციები სულ არ ინახება; ინახება ერთის თვით მხოლოდ დიდი წერილები და მოთხრობანი.
რედაქცია და კანტორა იმყოფება: თბილისში, მოსკოვის ქუჩაზე, № 4.
ფოსტის ადრესი წერილებისა და ფულისათვის: Тифлисъ, редакція „Сакартвело“, поч. ящикъ № 76

განცხადების ფასი
ჩვეულებრივი—ასოებით პირველ გვერდზე პეტიტით ღირს 15 კ., უკანასკნელზე—10 კ., სამგლოვიარო განცხადება პირველ გვერდზე თითოჯერ საღამოს 4 საათამდე ღირს 3 მან., 4 საათის შემდეგ (მიიღება მხოლოდ გაბაშვილის შესახვევში, ა. კალანდაძის სტამბაში ეღირება 4 მანეთი.
დამატებიანი № ღირს ყველგან 7 კაპ.

ყოველ-დღიური საპოლიტიკო, საეკონომიო და სალიტერატურო გაზეთი

1916 წ. **„საქართველო“** 1916 წ.

ეკრძალება ხელის მოწერა ეკრძალება

უპრემიოდ ყოველ-კვირეულ სურათებიან დამატებით ღირს 8 მ. 50 კ. ფასის გადახდა შეიძლება სამ ვადაზედ: 1 იანვრამდე 3 მ., 1 მაისამდე 3 მ., 1 ენკენისთვემდე 2 მ. 50 კ., თვიურად—80 კ.

პრემიით გაზეთი წლიურ ხელის მომწერთათვის ღირს 10 მან. ფასის გადახდა შეიძლება სამ ვადაზედ: 1 იანვრამდე 5 მან., 1 მაისამდე 3 მან., 1 ენკენისთვემდე 2 მან. ვინც 1 მარტამდე 9 მან. ერთბაშად შემოიტანს, გაზეთს ყველა პრემიით მიიღებს.

პრემიები:

1) სალიტერატურო კრებული „მერანი“ გამოვა სამ თვეში ერთხელ. ყოველ კრებულში მოთავსებულ იქნება ჩვენი მწერლების რჩეული ორიგინალი ნაწარმოებნი ცნობილ ქართველ მხატვრების მიერ დასურათებული.
2) „საქართველოს“ გიგლიოთეკა „ჩვენი მრწამსი“ წიგნაკებად, საქართველოს ეკონომიურს და პოლიტიკურს საკითხებზედ.
3) საქართველოს ეროვნულ-პოლიტიკური დიდი რუქა.

კერძო მყიდველთათვის თვითეული კრებული ეღირება 1 მან. 30 კ., რუქა—2 მან., საქართველოს ბიბლიოთეკის თვითეული წიგნაკი—50 კაპ.
ფულის გამოგზავნა და ხელის მოწერა შეიძლება რედაქციის კანტორაში ქ. თბილისი, მოსკოვის ქუჩა, სახლი გაბაშვილისა № 4. ფოსტის ყუთი 76. (Тифлисъ Московская ул. домъ Габаева № 4. почтовый ящикъ № 76.) და ქ. შ. წ.-კ. გამავრ. საზოგადოების ბუხჰალტერთან ვასილ ედილაშვილთან. დეპეშისათვის—თბილისი „საქართველო“.
პროვინციებში ხელისმოწერის მიმღებ აგენტების სია ცალკე გამოცხადდება.
გაზეთის კანტორა ღიაა დილის 9—3 საათამდე და საღამოს 5—8 საათამდე. რედაქტორ-გამომცემელი სანდრო შანშიაშვილი.

პირველი წელი — პირველი წელი

„საქართველო“-ს რედაქციის თაოსნობით 1916 წლიდან სამთვეში ერთხელ გამოვა

კაზმული და სამხატვრო კრებული

„მერანი“

კრებული წლიურ ხელის მომწერთათვის ღირს 4 მანეთი. ფასის გადახდა შეიძლება ნაწილ-ნაწილად: 1 მარტამდე 2 მანეთი, 1 თებათვემდე 2 მანეთი, ცალკე ნომერი ეღირება 1 მ. 30 კ. კრებულში მოთავსებული იქნება ჩვენი მწერლების რჩეული ნაწარმოებნი ცნობილ ქართველ მხატვრებისგან დასურათებული. შემოდგომის კრებული საგანგებოდ მიეძღვნება ჩვენი დიდებულის მგოსნის ნ. ბარათაშვილის ძვირფას ხსოვნას მის დაბადებიდან ასი წლის თავის აღსანიშნავად.
ხელის მოწერა მიიღება „საქართველოს“ რედაქციის კანტორაში, თბილისი, მოსკოვის ქუჩა № 4.
გაზეთ „საქართველო“-ს წლიურ ხელის მომწერთ კრებული „მ ე რ ა ნ ი“ უფასოდ დაურიგდებათ.

სასტუმრო „ევროპა“
ახლად შეკეთებული, მდიდრულად მოართული ნომრები.
უაღრესი სიფაქიზე. ელექტრონის განათება
ქალაქის შუაგულში, ვორონცოვის ძეგლის მახლობლად
ნომრები ყველასათვის ხელმისაწდომ ფასებშია.
თვიურ მდგმურებს ფასდაკლებით ეთმოგათ.
სასტუმროსთან მოწყობილია სამზარეულო, ვანები თბილი და ცივი წყლით.
თბილისი, მიხეილის ქუჩა № 5. ტელეფონი 12—85.
(წ.—14—4)

ძ. გ ო რ შ ი
ექიმი ნ. მ. კლიმიაშვილი
იღებს შინაგან და ქირურგიულ სნეულებიან ავადმყოფებს.
აკაკის ქუჩა, შეფის აფთიაქთან.

კბილის ექიმი
ნინო რცხილაძე
იღებს ავადმყოფებს დილით 9—2 ს. და საღ. 5—7 საათ. ყაზბეგის ქუჩა 14 და კირპიჩნი შესახვევის 21.

გოლოვინის პრ. და სამხედრო ქუჩის კუთხეში, ფოსტა-ტელეგრაფის პირდაპირ გაიხსნა
ახალი აფთიაქი
პროვიზორის ახვლედიანისა

დოქტორი მედიცინისა
მოსე ანთიმოსის ძე
კალანდარიშვილი
უმფროსი ექიმი თბ. კადეტთა კორპუსისა.
ბავშვთა, შინაგან და ქირურგიულ სნეულებიან ავადმყოფებს იღებს ყოველ დღე საღამოს 5—7 საათ. ოლღას ქუჩა, № 3, სახლი მელიქ-აზარიანცისა.

ექიმი-დოსტაქარი
გ. მ. მუხაძე
იღებს ავადმყოფთ საღამოს 5—6 საათ. მისამართი: კუთხე კიროჩნი და დიდი მთავრის ქუჩისა, სახლი სვანიშვილისა; შესავალი დიდი მთავრის ქუჩიდან № 67 ოფიცერთა ეკონომიური საზოგადოების შენობის პირდაპირ. ტელეფონი № 5—77.

ექიმი
მ. დ. წინამძღვრიშვილი
ყ. ორდინატორი ხარკოვის უნივერსიტეტისა სამედიცინო ინსტიტუტის კლინიკებისა გადმოვიდა თბილისში და იღებს შინაგან სნეულებიან ავადმყოფებს: გულისა, ფილტვებისა და სისხლის სნეულებიანს სპეციალურად. საღამოს 5—7 საათამდე, მიხეილის ქ. № 36, მეორე სართული.

კბილის ექიმმა
მამულაიშვილმა
(ხოდნევისამ)
განაახლა ავადმყოფების მიღება დილის 9—3 საათ. ყოველდღე, გარდა კვირა დღისა.
ოლღას ქუჩა, № 22.

ომის ამბები

ომის დეპეშები

23 ქრისტეშობისთვე.

უმაღლეს მთავარ სარდლის შტაბისა

პეტროგრადი. ოფიციალი. დასავლეთი ფრონტი. გერმანელები შეეცადნენ მდ. დვინა გადმოელახათ ელიზენჰოფის რაიონთან, მაგრამ რუსებმა უკუაგდეს. სად. ცარგრადთან გერმანელები თეთრი მანდილით მოიპარებოდნენ რუსთა თხრილების დასაპყრად, მაგრამ ვალე შენიშნეს და უკანვე გაჰფანტეს. ჩარტორიისკის რაიონში რუსებმა კოსტიუხნოვისა და სად. პოდჩერევიჩის შუა ჭალაკიდან გამოჰბრეკეს მტერი და მათი თხრილების ერთი ნაწილი აიღოს, ხოლო სოფ. ბელავინცთან იერიშით აიღეს მტრის საკმაოდ ძლიერი სიმაგრე. ჩერნოვიცის ჩრდილო-აღმოსავლეთით რუსებმა აიღეს მთელი რიგი მტრის თხრილებისა. მტრის კონტრ-იერიშებმა უნაყოფოდ ჩაიარა. რუსის არტილერიამ საგრძნობი ზარალი მიაყენა.

კავკასიის ფრონტზე მდგომარეობა უცვლელია.

ვაშინგტონი, 21 ქრისტ. ალექსანდრიიდან ამერიკული ელჩი იუწყება, რომ დაღუპულ გემ „სპარსეთზე“ 47 დიუმიანი ზარბაზანი იყო.

ლონდონი, 22 ქრისტ. ხმელთაშუა ზღვაში დაიღუპა ინგლისელთა გემი „ჯილონგი“. ყველანი გადაარჩინეს.

ცეტინიე, 21 ქრისტ. მთელს 20 ქრისტ. განმავლობაში მოვიგერეთ მტრის იერიშები მოჟალოვიცის მიმართულებით და საგრძნობელი ზარალიც მივაყენეთ.

პარიზი, 22 ქრისტეშობისთვეს. მთელი დღის განმავლობაში აღსანიშნავი არა მომხდარა რა.

ლონდონი, 21 ქრისტეშობისთვე. დაიღუპა ინგლისელთა გემი „ბლენგაი“, ასი კაცი გადაარჩინეს. ასევე დაიღუპა იაპონელთა გემი „კენკოკუმარუ“. მთელი ეკიპაჟი გადაარჩინეს.

ლონდონი, 21 ქრისტ. ინგლისელებმა კამერენის რაიონში ჯაუნდი აიღეს მტერმა სამხრეთ-აღმოსავლეთით დაიხია.

ლონდონი, 21 ქრისტ. ინგლისელთა დაღუპული გემი „გლენგეილი“ 9 ათასი ტონიანი იყო. ვლადივასტოკიდან ინგლისში მიდიოდა. 120 მგზავრი მოჰყავდა თან. ჰფიქრობენ, იგი უნდა დაღუპულიყო ჰორც-საიდისა და მალტის შუა. ყველა მგზავრები ნაპირზე გადასხეს გარდა სამი ევროპიელისა და 7 ჩინელისა.

ლონდონი, 21 ქრისტეშობისთვე. დაიღუპა ინგლისელთა გემი „სენტოსალი“.

ძაირი, 21 ქრისტეშობისთვე. მგზავრებიდან რვა უცხოელი გადარჩა დაღუპულ გემ „სპარსეთიდან“ (ინგლისელთა გემია). ნაღმი მარცხენა გვერდით მოხვდა. გემი 5 წუთში დაიღუპა. 550 კაციდან დაიღუპა 160 კაცი. კაპიტანი სულ ბოლოს დაიხრჩო.

ქურნალ-გაზეთებიდან

რუსეთის ასპარეზი.

სარნის მიდამოებში.

კიევში მიღებულ ცნობებით, სარნის მიდამოებში მოპირდაპირემ მოქმედება გააძლიერა. ზარბაზნების სროლას უხშირეს; გაახშირეს ზვერვაც და რამდენჯერმე შემოუტიეს. მთავარი გულისყური ჩარტორისკის სადგურისაკენ აქვთ მიქცეული.

როვნოს გარშემო.

გერმანელებმა შობა დღე (ახ. დროთ აღრ.) ძლიერი ზარბაზნის სროლით აღნიშნეს. უშენდნენ პუგაჩევკას მდ. იკვაზე.

დვინსკის მიდამოებში.

დვინსკის მიდამოებში ყინვები 20 გრადუსს აღწევს. ბრძოლის ველზე ბევრი ითოშება.

რიგასთან.

ისეთი სუსხიანი ყინვებია რიგის მხარეს, რომ მიწა ერთ არშინზე გაჰყინა. გერმანელები მაინც სანგრებს ამაგრებენ. სანგრებს საგანგებო ავტომობილგუთნებით სჭრიან. ამავე დროს გაჩქარებით აკეთებენ მავთულების ხლართს.

გალიკიეთში.

საბერძნეთის დასტური.

„ჰამბურგერ ფრ.“-ი იტყობინება: სოფიაში მყოფმა საბერძნეთის დესპანმა ბულგარეთის პრემიერ მინისტრს განუცხადა: საბერძნეთს შესაძლებლად აღარ მიაჩნია ბულგარეთის ჯარი საბერძნეთის მიწა-წყალზე არ გადაუშვას, თუ კი ეს აუცილებლად საჭიროა ავსტრია-გერმანეთისა და ბულგარეთის გაერთიანებულ მოქმედებისათვის. რადოსლავოვმა მადლობით მიიღო ასეთი განცხადება და აღუთქვა: ბულგარეთის ჯარი საბერძნეთის ინტერესებისას ბეწვსაც არ შეუხრის, პირიქით მის მოსარჩლედ გამოვაო.

ბულგარეთის მთავრობის აზრი.

ბულგარეთის ოფიციოზი სწერს: ბულგარეთსა და გერმანეთს საბერძნეთის სუვერენული უფლებისა და ნეიტრალობის დარღვევა არა ჰსურთ, მაგრამ ომის დასამთავრებლად აუცილებლად საჭიროა ინგლის-ფრანგების გაძევება სალონიკიდან.

ოლთისის მხარეს

11 ქრისტეშობისთვეს ოლთისის მხარეს, მდ. სევრიჩაის ხეობაში, ოსმალებმა განთიადისას სიმაგრეების აგება იწყეს. მოპირდაპირე სანგრებს აკეთებდა შემოტევის განსაახლებლად. გახუნებულ მუშაობაში გართულ მტერს რუსებმა ზარბაზნები დაუშინეს და გაჰფანტეს.

სპარსეთში

თეირანიდან იტყობინებიან: პრინცმა ფერმან-ფერმამ და სეპეხდარმა განაცხადეს: თუ მოკავშირეთა წინააღმდეგ კვლავ განაგრძეს ქადაგება, ამ საქმის მოთავეს, ეროვნების განურჩევლად, ყველას გავაძევებთ სპარსეთიდანაო.

ჰოლც-ფაშას აზრი.

ჰოლც-ფაშას უთქვამს: მტკიცედ მრწამს, რომ გალიპოლის ნახევარკუნძულზე საომარი მოქმედება საბოლოოდ დასრულდა და მისი განახლება ყოვლად მოულოდნელია, რადგანაც მოკავშირეებმა სუვლიდან ჯარი წაიყვანეს და საომარ მოქმედებისათვის კი ხელახლად თავიდან მოუხდებოდათ საქმის დაწყებაო.

უკანასკნელი ფოსტა

ასი ათასი ტყვიისმფრქვეველი.

„დეილი-მეილი“-ს ცნობით გერმანიაში უკვე დაუმზადებიათ 100 ათასი ტყვიისმფრქვეველი და ასპარეზზე ჰგზავნიან. ეს ტყვიისმფრქვეველები დანაწილდება გერმანეთის, ავსტრიის, ოსმალეთის და ბულგარეთის ჯარში. სულ 750 დივიზიას გაუნაწილებენ.

ბრძოლა ჩერნოვიცთან.

მაკენზენმა მედგრად შემოუტია ჩერნოვიცთან. ამით ჰსურს სტირზე მდგომი რუსის ჯარი თავისკენ გაიტყუოს.

რუმინეთი.

გერმანეთი რუმინეთს ბუკოვინას უთმობს ნეიტრალობისათვის, ხოლო თუ გაიმარჯვა ბესარაბიასაც ჰპირდება.

სერბეთის მთავრობა სალონიკში.

სერბეთის მთავრობამ თავის ბინად სალონიკი აირჩია.

დირიჟაბლის აფეთქება.

ნამიურთან (ბელგეთშია) აფეთქდა ყუმბარებით დატვირთული დირიჟაბლი. ზედ მყოფნი დაიღუპნენ.

ჩინეთის შეიარაღება.

იუანშიკაიმ ბრძანება გასცა, გააფართოვონ თოფხანები და გემთა საამშენებლო ქარხნები. ცზიანანის ქარხანაში ამზადებენ მხოლოდ თოფებს, ხანიანის რკინისა და ფოლადის ქარხნებში—ტყვიისმფრქვეველებს, გუანდუნის ქარხანაში—თოფებსა და პატრონებს, ჩიფუს გემთა საამშენებლო ქარხანაში—ნაღმოსნებს, გავას (ფუცზიანის) ქარხანაში—ჯავშნოსნებს.
ჩინეთის ახალი შეიარაღება 24 მილიონი მანეთი დაჯდებაო.

გერმანელები დოირან-გევგელთან.

გერმანელები დოირან-გევგელის ხაზზე აგროვებენ ჯარს. ჯარი გადაჰყავთ ველეს-რადოვიცა-სტრუმიცას გზით. აქ გერმანელები ამ ერთ კვირაში დაიწყებენ შეტევას.

ცხარე ბრძოლა.

გალიციაში და პრიპიატის სამხრეთით მედგარი ბრძოლაა.

ბრძოლის ველზე

რუსეთ-გერმანეთის ბრძოლის პირზე დღეს-დღეობით ყველაზედ მეტ ყურადღებას ჩარტორისკის რაიონი და გალიცია-ბუკოვინა იპყრობს. უფრო განსაკუთრებული მნიშვნელობა ბუკოვინის სამხედრო ოპერაციას ეძლევა, რომლის შედეგს დიდი გავლენა ექნება რუმინეთის პოზიციის გამორკვევაზე. ეს მნიშვნელობა დღესავით ცხადია ორივე მოპირდაპირე მხარისთვის და ამიტომაც ორივე მხარემ ამ რაიონში ბრძოლის განახლებას დიდი წინასწარი სამზადისი წაუმძღვარა. თანდათან ირკვევა რომ ავსტრიელებს და გერმანელებს ჩერნოვიცის რაიონში, სადაც გაცხარებული ბრძოლა სწარმოებდა, ამ უკანასკნელ დღეების განმავლობაში, გაუშენებიათ სიმაგრეთა მთელი ხლართი და რომ დიდძალი ჯარისთვის თავი მოუყრიათ. რუსეთის სამხედრო ავტორიტეტების უწყებით, რუსის ჯარის მოქმედებას ჯერ-ჯერობით ამ რაიონში უსიამოვნო გართულება ასცდენია.
რიგა დვინსკის რაიონებში არავითარი სამხედრო მოქმედება არ არის აღნიშნული გუშინდელს დეპეშაში. მხოლოდ, ელიზენგოფთან გერმანელები შეცდილან მდინარე დვინაზე გადასვლას, მაგრამ მიზნისთვის ვერ მიუღწევიათ.
ჩარტორისკის რაიონში რუსებმა გერმანელები განდევნეს კოსტიუხნოვსა და სად. პოდჩერევიჩს შუა მდებარე ჭალიდან.
კავკასიის ბრძოლის პირზე არავითარი ცვლილება არ მომხდარა.
არც საბერძნეთის და არც სპარსეთის შესახებ არავითარი ცნობა არ მოსულა.
ადრიატიკის ზღვაში, ალბანეთისა და მთაშავეთის სანაპიროებთან, ავსტრიის წყალქვეშა ნავები, როგორც სჩანს, ძალიან მოქმედებენ. ზედი-ზედ ჩაიძირა მრავალი გემი თუ ხომალდი, რომელსაც საკვები და სხვა სამხედრო მასალა მიჰქონდა მთაშავეთ-ალბანეთში. და თუ ავსტრია-გერმანეთის წყალქვეშა ნავებმა განაგრძეს თავიანთი თარეში ამ სანაპიროებთან, ამ ქვეყნებში შეხიზნულ სერბეთის ჯარებს და თვით ადგილობრივ ჯარებს და მკვიდრთ დიდი განსაცდელი მოელის საკვებ ტ სამარ მასალის უქონლობის გამო.

მეგრი.

თბილისი, 24 ქრისტეშობისთვე.

საზოგადოებრივი საფრთხე. საქართველოს სოციალ-ეკონომიური ცხოვრება თანდათან ეთხოვება ძველს ფეოდალურ წყობილებას და ახალ ფორმაში გადადის. ყოველგან ბევრ მსხვერპლს ჰქმნიდა ასეთი გარდამავალი ხანა და, ცხადია, არც ჩვენ დაგვტოვებდა უყურადღებოდ. ვინც მემკვიდრეობით მამულით სცხოვრობდა და მემკვიდრეობითვე გადაჩვეული იყო მუშაობას და მატერიულ ღირებულების შექმნას, მას სარჩო-საბადებელი გამოელია, მამული ხელიდან გამოეცალა და საზოგადოების მეტბარგად გადაიქცა. ამგვარად, ქვეყანას შეემატა დიდძალი უსაგნო და უდანიშნულებო წევრი, რომელსაც არც მუშაობა შეუძლია და არცა-რა აბადია.

ხოლო არსებობის აუცილებლობამ ასეთი დილემა დაუყენა მას: ან მძიმე ფიზიკურმუშაობითთუ პირდაპირ ტაცობით ცხოვრება, ან და შიმშილით სიკვდილი. უფრო შეღავათიანი პირობები-კი ფიზიკური ენერგიის დასახარჯად ამ წოდებიდან გამოსულ უმრავლესობისათვის აღარ მოიპოებოდა, ჩვენი საერთო ეროვნული ცხოვრების ნაკლებ შინაარსიანობისა და განუვითარებლობის გამო.

მთელი თავის წარსულის ძალით ამ წოდების ხალხს გარდა ერთი ორი შემთხვევითი გამონაკლისა, არ შეეძლო ჩამდგარიყო არსებობისთვის მძიმე ბრძოლის პირობებში და ექმნა ნივთიერი რამ ღირებულება. ტრადიციულად მიღებულ ფსიხოლოგიის მთელი ძალა ამ გაუნათლებელ კეთილშობილს ადვილი და იოლი ხასიათის „მრეწველობისაკენ“ ეწეოდა. ასეთი სოციალი პსიხოლოგიის არსებობის დროს ჩვენში დატრიალდა რევოლიუციური მოძრაობა, რომელმაც შეარყია საზოგადო ცხოვრების საძირკველი და არსებული ზნეობრივ-იურიდიული ნორმები.არ დასკალდა ამ ახალს რომ განმტკიცებულიყო ან კარგად შეეგნოთ მისი შინაარსი და ფორმები, რომ ძველმა რეჟიმმა კვლავ თავი წამოყო, რევოლიუციის მორალი და მისწრაფება დაამარცხა და თავისი ძველი უფლება და ზნეობა კვლავ ფეხზე წამოაყენა. ასეთ რთულ სოციალ და პსიხოლოგიურ გარდატეხის დროს, როდესაც სამართლიანად თუ უსამართლოდ ყოველივე ღირებულების ხელახალი გადფასება ხდებოდა, ყოველგვარი აქტი ნება-დართულად იქმნა მიჩნეული და ადვილ ჩასადენიც გახდა.

ჩვეულებრივ მოვლენად გადაიქცა მტაცებლობა და მუქარა თვით პარტიულ დროშის ქვეშ ყოველ ვიგინდარებისაგან. რევოლიუციის შემდეგ ეს თავისებური რევოლიუციონერები მიემატნენ იმ „კეთილშობილთა“ გუნდს, რომელიც უსაგნოდ და უსაქმოდ გარიყა საზოგადოებრივ განვითარების კანონმა და შეიქმნა ერთი მთელი არმია, რომელიც შეუძლებელს ჰხდის ყოველგვარ მშვიდობიან მუშაობას, ყოველგვარ ნივთიერ შემოქმედებას. ორიოდე გროშისათვის ადამიანი თავდასხმის მსხვერპლი ხდება. საფრთხეშია ჩავარდნილი საკუთარი სიცოცხლე, ცოლ-შვილი, სახლი და კარი. შენი გარჯისა და ჭირნახულის მსხვერპლი შენვე ჰხდები. არავის აქვს ხალისი იმუშაოს, რაიმე შვიძინოს, სიმდიდრეს თავი მოუყაროს. ამ ვაჟბატონების აღვირახსნილობამ და დაუსჯელმა პარპაშმა უკიდურესი გახრწნილება შეიტანა საზოგადოებრივ ცხოვრებაში. იტაცებენ ბავშვებს, იტაცებენ ორმოცსამოც წლის მოხუცებს, იტაცებენ და თუ ფული ვერ წაგლიჯეს ხოცვენ კიდეცა! ვის არ ახსოვს ყოველად შემაძრწუნებელი ფაქტი ქუთათელი ვაჭრის ჯანელიძის შვილის, პატარა გიმნაზიელის გატაცებისა და მისი ტრაღიკული დასასრული, ვის არ ახსოვს ანანოვის გატაცება, ვის არ ახსოვს ქუთათელი პატივცემული ვაჭრის—ოცხელის გატაცება და სხვა და სხვა... არ არის არავითარი გარანტია, არავითარი იმედი, რომ ქუჩაში თავს არ დაგესხმიან და არ გაგიტაცებენ, თუ ორიოდე გროში შენთან იგულეს. საზოგადოება ტეროორის ქვეშ არის. დამნაშავენი არხეინად დასეირნობენ და ახალ-ახალ ბოროტმოქმედებას თხზვენ. **მთავრობა სრულს უმოქმედობას იჩენს.** საზოგადოებას თავისუფლად ვერ ამოუსუნთქვია. შეძლებული ვაჭრები გაქცევაზე არიან. რომ სიცოცხლე შეინარჩუნონ, ისინი სამშობლოსაც სტოვებენ. ბ-ნი ოცხელს, ქუთაისის ერთ შეძლებულ ვაჭართაგანს, იმის შიშით რომ ხელახალი შეთქმულობის საგანი არ გახდეს, მთელი თავისი საქმის ლიკვიდაცია მოუხდენია და მოსკოვში აპირებს, თურმე, თავის სავაჭრო სახლის გადატანას. ცოტათ თუ ბევრად შეძლებული ხალხი ვერც სოფლად რჩება და ვერც ქალაქად. ყოველგან გტაცებენ საკუთარ სიცოცხლეს, გტაცებენ ბავშვების სიცოცხლეს, გტაცებენ. ქონებას და საკუთრებას!! მთელი საზოგადოება ყრუდ დრტვინავს და ღელავს, მაგრამ ინიციატივა-წარმომეულს ვერა გაუწყვია-რა. თვით მთავრობა არსად სჩანს! ან წინდაწინვე შეუგნია თავისი უმწეობა და ხელს არ ანძრევს, ან—მოვალეობას არ ასრულებს. როდემდის უნდა იყოს მთელი ქვეყანა, პატიოსანი მშრომელი და გამრჯელი ქვეყანა ამ ავაზაკთა უმწეო მსხვერპლად, როდემდის? როდის შეიგნებენ რომ საჭიროა მათ წინააღმდეგ მთავრობისა და საზოგადოების შეერთებული გამოსვლა და ულმობელი შეურიგებელი ბრძოლა. ნუ თუ საკმარისი არ არის რაც მოხდა და ჩაიდინეს რომ ახალ-ახალ ბოროტ-მოქმედებას არ დაუცადოთ!! გვეყო, თუნდაც ამ გარდამავალ ხანის ამდენი მსხვერპლი!

სომხური პრესა

ახალი ყოველკვირეული სომხური ჟურნალი „ამბავაბერ“-ი (მოამბე) ადარებს სომხურ-ქართულ ლიტერატურას უკანასკნელ 25 წლისას; ჟურნალი სხვათა შორის სწერს:

„უკანასკნელი 25 წელი წარმოადგენს იმ ხანას, როდესაც თითქმის ერთნაირად დაწინაურდა სომხურ-ქართული ლიტერატურა. ამ ხანაში აღორძინდა და ცოტად თუ ბევრად გადიფურჩქნა ორივე ერის ლიტერატურის სხვა დასხვა დარგი.

უფრო ფრიად თვალსაჩინოა რომ ქართველმა ერმა, დაჰბადა მგოსნები, დაჯილდოვებულნი მაღალი ნიჭით, ვიდრე სომხებმა. მაგალითად, ნ. ბარათაშვილი, ილია ჭავჭავაძე და აკაკი წერეთელი.

თვალსაჩინოა კიდევ ის რომ ყველა დარგის ქართველმა მწერლებმა მოგვცეს უფრო, წვრილმანი პატარპატარა შინაარსის ნაწარმოებნი; ისე რომ ტყუილად შევეცდებოდით ქართულ წიგნების ბაზარზე გვენახა ისეთი ნაწარმოები მაგალ. როგორიც არის სომხური „კაიცერ“—(ნაპერწკლები), „დავით-ბეგი“, „უბის წიგნი ხაჩაგოხასი“, „არსენ დიმაკსიან“, „კოვაცახიკ“—(სადავო ვაშლი), „ლეკმა პური საკითხი“, „მელიქას ასული“, „გეგორქ მარზპეტუნი“, „გრიგორი არცრუნი“ (თხზ. ლეოსი), „არარატი“ და „შირაქი“ (თხზ. ალიმანისა), „კრიტიკა სომხეთის ისტორიისა“, (თხზ. გარაღაშიანისა), „სია სომხური ხელთნაწერებისა“ (თხზ. ტამანიანისა) და რამდენიმე ათეული ლიტერატურული დიდი შრომანი.

მეორეს მხრით, საყურადღებოა აგრეთვე რომ, სხვა და სხვა დარგის ლიტერატურის ნაწარმოები, განსაკუთრებითი პოეზიის გარეითად, სომხის მწერლები უფრო მეტად იზიდავენ და ჰხიბლავენ მკითხველს ვიდრე ქართველი მწერალნი.

მაგალითად ქართულ რომანს არ ჰყავს თავისი რაფფი, ქართულს დრამას—სუნდუკიანცი, ქართულს სატირას—პარონიანი, ქართულს პედაგოგიურს ლიტერატურას—კ. აღაიანი. კრიტიკა-ბიბლიოგრაფიას—ტამანიანი და ნარაირ ბიუზანტაცი. ქართულ საისტორიო მწერლობას—არა ჰყავს გარაღაშიანი, ერეციანი და ლეო. ქარ. პედაგოგიას არა ჰყავს—სედრაკ მანდინიანი. ქართ. მუსიკას—ემბალიანი. ქართ. პუბლიციტი არა ჰყავს ნაზარიანი და გრ. არცრუნი.

ჩვენ გვყვანან უფრო დიდი მწერალნი.

ჩვენ აქ სიამოვნებით აღვნიშნავთ რომ უკანასკნელ 5—6 წლებში პროფესორ მარრის ზოგმა მოწაფეებმა გამოსცეს ქართულ ენისა და ისტორიის მიუდგომელი გამოკვლევანი.

მეორე მხრით, არ შეგვიძლიან ისიც არ აღვნიშნოთ, სამწუხაროდ რომ ბევრ ქართველ მწერალს, თავისი დიდი ნაწარმოები გამოუქვეყნებელი რჩება, ან პირადი სიღარიბის მიზეზით, ან ქართველ საზოგადოების გულგრილობის გამო.

ნარკვევი

მთელი მოაზრე რუსეთის ინტელიგენცია, კარგა ხნობით ერთი გადაჭრილი აზრით უცქეროდა დარდანელს. ყველა ამტკიცებდა, რომ დარდანელი საჭიროა ეკავოს რუსეთს, რადგან ერთად ერთი კარებია ეკონომიურ აღორძინების. ეხლა, როგორც ეტყობა აზრი უკვე შეცვლილა, ალბად მდგომარეობას მიხედვით და ზოგიერთი ეკონომისტი უკვე სკეპტიურად უყურებს დარდანელის საჭიროებას. ამის შესახებ ბ. ლუგანოვი სწერს:

საჭიროა გადაისინჯოს ჩვენი შეხედულება ამ საკითხებზე. უპირველესად უნდა დავანებოთ თავი იმის მტკიცებას, ვითომ რუსეთი ერთად ერთი საკვები წყაროა ევროპისა. მასთანვე ისიც საეჭვოა მართლა შეიძლება დარდანელი კარებათ გამოვიყენოთ ჩვენი აღებმიცემობისათვის. გინდაც დარდანელი ჩვენ ხელთ იყოს, სულ ერთია ჩვენ იძულებული ვიქნებით დავემორჩილოთ ხოლმე იმ სახელმწიფოს, რომელიც ზღვაზედ იბატონებს. გარდა ამისა დარდანელს შეიძლება ჰქონდეს ჩვენთვის მხოლოდ თავდაცვის მნიშვნელობა.

ტყუილია აგრეთვე ის, ვითომ მხოლოდ რუსეთს შეუძლიან გამოკვებოს პური ევროპა. უკანასკნელ წლის ციფრები გვარწმუნებენ, რომ რუსეთის პურს თითქმის ყველგან კანადის პური უსპობს ბაზარს. ამასთანავე კანადა ვაჭრობს თავისუფლად, მოჰყავს აუარებელი და ყოველთვის შეძლება აქვს ბაზარზედ გამოიტანოს საკმაო პური.

შემდეგ ლუგანოვი დაწვრილებით არკვევს თუ რა ნაირად უფრო შეიძლება შეიცვალოს მდგომარეობა, როდესაც ჩვენში მრეწველობა განვითარდება და პურის მოსავალი თანდათან შემცირდება.

კვირის მაგიერ დამატება “შობის“ ნომერს გაჰყვება. მოთავსებული იქნება: ლექსი, განდეგილისა, ბაბილინასი, შიო მღვიმელისა, შანშიაშვილისა და სხვათა. მოთხრობა-ესკიზები: ივანე ბუქურაულისა, დავით კასრაძის და ნარკანისა. სურათები: „იერუსალიმს გამგზავრება“, „შობა“, ნახატი ი. აუბერტისა, „ყოვლად წმინდა“ ნახატი სოლარიოსი, „ძეობა“ და „ალილო“ ნახატი სიდამონ ერისთავისა, ვ. შალიკაშვილის სურათი, გურულთა გუნდი და ექვსი კარიკატურა. დამატებაში რვა გვერდია.

ახალი ამბავი

მარშლის არჩევნები. თბილისის გუბერნიის თავად-აზნაურობის დეპუტატთა საკრებულოს დადგენილებით, თბილისის გუბერნიის მარშლის არჩევნები დანიშნულია მომავალ წლის მაისში.

საჩუქრების გაგზავნა. ქალაქთა კავშირის ბიუროს 10 რწმუნებული აირჩია მოქმედ მხედრობის ჯარისკაცთათვის საჩუქრების დასარიგებლად. რწმუნებულთა შორის რამდენიმე, რუსეთიდან ჩამოსული, ჟურნალისტიც არის. რწმუნებულებს დავალებული აქვთ პირდაპირ ჯარისკაცებს გადასცენ საჩუქრები, რისთვისაც სრული უფლება აქვთ მინიჭებული მოწინავე პოზიციებიც დაიარონ. რწმუნებულებს მიაქვთ თან საჩუქრებით სავსე: 15 ათასი ქისა, თბილისში დამზადებული. ერევანში დამზადებული 9 ასი ქისა, ეკატერინოდარიდან მოსული 14 ყუთი ქისები, კავკავიდან მოსული რამდენიმე ათასი ქისა და აგრეთვე რამდენიმე ასი ცალი ქვინჩი.

ბათომისა და სარაყამიშისაკენ გუშინ გაემგზავრნენ რწმუნებულები, ოლთისისაკენ გაემგზავრებიან დღეს, ხოლო ჯულფისაკენ ხვალ.

ნამალევი ერბოს აღმოჩენა. 22 ამა თვეს ქალაქის სავაჭრო-სამრეწველო პოლიციამ აღმოაჩინა მეყველე დავითიანცის საწყობში, მეექვსე საპოლიციო უბანში, 40 ფუთი პირველი ხარისხის ერბო. ეს ერბო ქალაქის გამგეობამ ჩამოართვა დავითიანცს და მიჰყიდა ფუთი 26 მანეთის კვალობაზე: 1 ბოჭკა თბილისის კოოპერატივს, 1 ბოჭკა ქალაქის მოსამსახურეთა კოოპერატივს და 1 ბოჭკა მომხმარებელ ამხანაგობა „აღორძინებას“. კოოპერატივებმა გირანქა ერბო უნდა გაჰყიდონ 75 კაპ.

ქალაქის გამგეობის დადგენილებით, ქალაქის სავაჭრო-სამრეწველო აგენტებმა მორიგეობითუნდაიდარაჯონ კოჯრის გზაზე, საიდანაც, როგორც გამგეობამ გაიგო, ჩარჩებს შემოაქვთ მანგლისში ნასყიდი კარაქი და მალავენ. თუ ასეთი კარაქი დაიჭირეს, ჩარჩებს ჩამოართმევენ და არსებულ ნიხრის კვალობაზე გაჰყიდიან. გამოირკვა, რომ მანგლისში ფუთ კარაქს 48 მანეთად ჰყიდულობენ ჩარჩები.

ქალაქის სასურსათო კომისიაში. საბირჟო კომიტეტმა დანიშნა თავისს წარმომადგენლად ბ-ნი ენფიადჟიანცი, ერობათა კავშირმა—ფილიპე გოგიჩაიშვილი.

გოქჩის ტბის მიდამოებში სპილენძის მადანი აღმოაჩინეს. მადანი აღმოჩნდა ზანგეზურისა და ჯევანშირის მაზრებში.

წარჩინება. წმ. გიორგის მახვილით დაჯილდოვეს ომში მოკლული შტაბ-როტმისტრი თათართა ცხენოსან პოლკისა **ყაზბეგი.**

მეომარ ოჯახთა შემწეობა. იმ თანხის 5000 მანეთის დასარიგებლად მეომარ ოჯახთათვის, რომელიც პეტროგრადის ქართულ კომიტეტისაგან მიიღო ქართულ სამეურნეო საზოგადოებამ; კახეთში იგზავნებიან სტუდენტები მ. აბულაძე და ა. სამადალაშვილი, ამ ოჯახთა მდგომარეობის შესამოწმებლად და ცნობების შესაგროვებლად.

სატრანსპორტო და საკომისიო კანტორამ რატიანის და ამხ. წინადადება მისცა, ქართულ საქველმოქმედო საზოგადოებას შუაკაცობა გაუწიოს, ფქვილისა და ხორბლის მიღებაში და ყველა ეს თავის თავზე იკისროს. ფულს კანტორა აბეევებს, ხოლო საზოგადოებას განსაზღვრულ სარგებელსა სთხოვს.

მორიგეობა. ქალაქის გამგეობის განკარგულებით, ამ დღესასწაულებზე ქალაქის ერთ ერთი აგენტი მოუშორებლად უნდა იქნეს მორიგედ სალდათის ბაზარში დილის 7 საათიდან საღამოს 8 საათამდე. აგენტების კონტორა იმყოფება გრაფის ქუჩაზე, ტელ. № 10—07

წახალისება. ქალაქის გამგეობამ 5—25 მანეთი დაუნიშნა საჩუქრად იმ თავის აგენტებს, რომელნიც აღმოაჩენენ პირველ საჭიროების ნამალევ საქონელს.

საჩუქრები ჯარისკაცთათვის. თბილისის მეპურეებმა ერთმანეთ შორის შეგროვილი 302 მანეთი გადასცეს ქალაქის მოურავს ა. ი. ხატისოვს ჯარის კაცთათვის საჩუქრების სასყიდლად.

გადამდები სენი. გუშინ ქალაქის საავადმყოფოში იწვნენ: ხოლერიანი 2, ქუნთრუშიანი 151, ხუნაგიანი 13, სახადიანი 26, საოფლიანი 19, ყვავილიანი 3 კაცი.

სურსათი. 23 ქრისტეშობისთვეს შემოვიდა თბილისში: ხილი 4 ვაგონი, შეშა 2 ვაგ., შაქარი 26 ფუთი, თევზი 60 ფუთი, ღვინო 397 ფუთი, ძეხვი 71 ფუთი. ფქვილი სრულებით არ შემოსულა.

ქუთაისი.

ოკრიბის მოწინავე ინტელიგენციამ ქუთაისის გუბერნიის თავად-აზნაურთა წინამძღოლის თავად დ. ო. ნიჟარაძისა და ქალაქის მოურავის ი. მ. ჩიქოვანის წინაშე შუამდგომლობა აღძრეს რათა, ყურადღება მიაქციონ ოკრიბის ერთად-ერთ გზას, რომელიც მეტად გაფუჭებულა, იშუამდგომლონ მთავრობის წინაშე რომ შეკეთებული იქნეს. ხსენებულ გზით გამოყვანილი იქნება ნაქერალას ქედიდან ქუთაისის მომავალი წყალსადენი.

— ქუთაისის ქალთა წრემ ჯარის კაცებისათვის საჩუქრების დამზადება უკვე დაასრულა. ქალთა წრეს ამ მიზნისათვის გადაეცა საზოგადოებაში შეკრებილი 1500 მანეთი. საჩუქრები კავკასიის ფრონტზე ამ დღეებში გაიგზავნება.

ზეცდომის გასწორება.

ჩვენი გაზეთის 173 ნომერში მოთავსებულ **ს. ქვარიანის** წერილში შეცდომით არის დაბეჭდილი: „მაშ 20 ასეთი ძროხა მოგვცემს წლიურათ 100 თუმანზე მეტს“ უნდა იყოს: **ათას თუმანზე** მეტს.

წ.-პეტრ. საზოგადოება

მგოსან ვაჟა-ფშაველას დასაკრძალავ თანხას გადარჩა 1,158 მან. 24 კაპ. ამ ფულის ერთი მესამედი მიემატა სალიტერატურო ფონდს. მორჩენილი 772 მან. 16 კაპ., თანახმად განსვენებულ მგოსნის უფროსი შვილის, ლევან რაზიკაშვილის, განცხადებისა, საზოგადოების გამგეობამ 22 ამა თვეს დაადგინა, რომ $^1/_3$ მიეცეს მგოსნის უფროს ქალს, $^1/_3$ მეორე ქალს, ხოლო დანარჩენი ფული ეძლიოს ყოველ თვიურად მგოსნის უმცროს ვაჟს, რომელიც გორის სემინარიასთან არსებულ პირველ-დაწყებით სკოლაში სწავლობს.

გამგეობამ აგრეთვე დაადგინა მიწვეულ იქნას საზოგაღოების მაღაზიაში კასსირი და ვაჭრობა სწარმოებდეს ჩეკებით. ქართველ მოღვაწეთა პანთეონის გეგმის შესამუშავებლად გამგეობამ აირჩია საგანგებო კომისია, რომელშიაც წევრებად შედიან: გ. ნ. ყაზბეგი, გ. მ. ლასხიშვილი, ს. გ. კლდიაშვილი, ბ-ნი კალგინი, იაკ. ნიკოლაძე, დავ. ნახუცრიშვილი და დეკანოზი იოს. მირიანაშვილი. დანარჩენ წევრების არჩევა შემდეგისათვის გადაიდვა. გამგეობამ დაადგინა მისცეს მუსიკალურ სკოლის მოსწავლეს, ნიკოლოზ დავითაშვილის სასტიპენდიო თანხის ნაშთიდან, ერთ დროულად სწავლის ფულის გასასტუმრებლად 150 მან. გამგეობამ მოისმინა სარატოვის უნივერსიტეტის ქართველ სტუდენტების თხოვნა, წიგნების დათმობის შესახებ და დაადგინა დაუთმოს ხსენებულ სტუდენტებს თავისი წიგნების ერთი ნაწილი 20 პროც. დაკლებით, ხოლო ზოგიერთი წიგნები სრულიად უსასყიდლოდ. გამგეობამ იმავე კრებაზე დათვალა 8 უულაბა, რომლებშიაც საზოგადოების სასარგებლოდ შემოწირული აღმოჩნდა 57 მან. 19 კაპ.

ფრანგეგი და მუსულმანეგი

„საფრანგეთმაც მუსულმანებზე ზრუნვა იწყო“,—ამ სათაურით გაზეთი **„თერჯიმანი“** მოგვითხრობს შემდეგს:

რადგან ღღეანდელი ომი ევროპაში ასტყდა და უმთავრესი ბრძოლის ასპარეზიც ევროპის ტერიტორიაა, ეს ომიც ევროპის ომია და ამაში აზიის, აფრიკისა და ხხვა და სხვა კუთხის ერთა მონაწილეობის მიღებისა გამო მსოფლიო ომად იწოდება. დიახ, ღღეს საფრანგეთისა და ინგლისის ახალშენებიდან ამ ომში აუარებელი ხალხი მონაწილეობს და მათ შორის უმრავლესობას მუსულმანობა შეადგენს.

როგორც მკითხველებსაც მოეხსენებათ, ევროპის სახელმწიფოთა შორის საფრანგეთი ყველაზედ უფრო თავისუფლების გამომხატველ სახელმწიფოდ ითვლება, მაგრამ სამწუხაროდ მის მართველობაში მოქცეული მუსულმანობა მეტად სასტიკ რეჟიმს განიცდის. ფრანგების ფულზე წარწერილ თავისუფლების, თანასწორობის და ძმობის უფლებას მუსულმანები სრულებით მოკლებულნი არიან. ეს უფლებანი რომ მხოლოდ საფრანგეთის ერისათვის არსებობს, ვისაც კი ალჟირში და ტუნისმაროკოში უცხოვრია, ძალიან კარგად იცის.

ევროპის ომის ასე გაგრძელებამ, საფრანგეთისა და ინგლისის სახელმწიფოები იძულებული გაჰხადა თავისი ახალშენებიდან მუსულმანობაც გაეწვია ჯარში. დღეს გერმანელების, ბულგარელებისა და ოსმალ-თურქების წინააღმდეგ მებრძოლ ჯართა შორის ათიათასობით აფრიკისა და ინდოეთის მუსულმანობაა გამოყვანილი. ეს მუსულმანები თავიანთ სახელმწიფოს ერთგულობით გამსჭვალული, ბრძოლის ველზე მეტად დიდსა და თვალსაჩინო სიმამაცეს იჩენენ.

ამ გარემოების თვალსაჩინოდ დამადასტურებელი ის მოვლენაა, რომ საფრანგეთის მთავრობამ თავისი თანაგრძნობა მუსულმანებისადმი წმინდა მექქესა და მედინეაში სამხრეთ აფრიკიდან სალოცავად მოსული ხელმოკლე „ჰაჯიებთათვის“ თითო თავშესაფარი დააარსა და სამინისტროშიაც მუსულმანთა საქმეთათვის თითო მოთათბირე დანიშნა, „სენში“ მუსულმანთა ჯარისათვის ერთი „მეჩეთის“ აგება გადასწყვიტა.

იმედია რომ წმინდა „მექქე“-ში და „მედინე“-აში ტუნუსელებისა და მაროკელების ხელ მოკლე ღარიბ „ჰაჯიებთათვის“ თავშესაფარ ქარვასლაში, ტუნუსში, მოროკოში და ალჟირში თავიანთ მშობლიურს ენაზე ყოველივე დარგის სასწავლებლების დაარსების ნებასაც მისცემენ და მუსულმანობას ამ მხრივ ფრანგებთან გაათანასწორებდენ, *თავისუფლებისა და ადამიანურ უფლებებს მიანიჭებენ.*

ჩვენის აზრით, საფრანგეთის მთავრობის გადაწყვეტილება „მექქე“-ში და „მედინე“-ში ასეთი თავშესაფრების აგებისა, მიზნად ისახავს ამ წმინდა ქალაქებში ყველა კუთხიდან მისულ მუსულმანობის გულის მოგებას. ამგვარის საქციელით განა შესძლებენ მუსულმანების შეცდომაში შეყვანას? საფრანგეთის მთავრობას წმინდა „მექქე“-ში და „მედინე“-ში უზარ-მაზარ ქარვასლა-თავშესაფარების აგების ნაცვლად ტუნუსში, მაროკოში და ალჟირში მუსულმანებს რომ სასწავლებლების დაარსების ნება მიეცათ, ცოტა რამ უფლება და თავისუფლება მიენიჭებინათ, მაშინ მათს გულს უფრო მოიგებდნენ.

თქმა არ უნდა ომიანობის გამოწვეულ გარემოებას უნდა მიეწეროს, რომ საფრანგეთის გაზეთებმა ამ ბოლო დროს მუსულმანების მდგომარეობის შესახებ წერილების ბეჭდვას მოუხშირეს. ამას წინეთ საფრანგეთის პარლამენტის წევრი ბ. დემონზე საფრანგეთის ახალშენებში მცხოვრებ მუსულმანების მდგომარეობის შესახებ გაზეთ „ფიგაროში“ სწერდა: ომიანობის გამო უხერხულ მდგომარეობაში ჩავარდნილ საფრანგეთისათვის საჭიროა, რომ მის ქვეშევრდომ მუსულმანების მიმართ უფრო მარტივი და განსაზღვრული პოლიტიკა სწარმოებდეს, რადგანაც მთელს ქვეყანაზე ინგლისის შემდეგ, მათის მეოხებით *მუსულმანობას პირველ სახელმწიფოდ გვაქცევს. საფრანგეთის ახალშენებში* მცხოვრები მუსულმანების *რაოდენობა* 20—30 მილიონამდე (?) აღწევს. ჩვენი ახალშენების მუსულმანობა, რიცხვითაც უმრავლესობას წარმოადგენს და სულიერი და ხორციელი განვითარებისთვისაც მომზადებულია, ზრდილი და მშვიდობიანობის მოყვარული ხალხია. ინგლისის სახელმწიფო თავის ახალშენების მუსულმანობას სრულს თავისუფლებას ანიჭებს. ჩვენ-კი ჩვენი ქვეშევრდომები მუსულმანების შესახებ სულ სხვა პოლიტიკას ვადგივართ და მათს ასიმილაციასა ვცდილობთ. მაგრამ ამ მიზნის განხორციელება შეუძლებელია, რადგანაც მუსულმანებს წმინდა ყურანმა მარტო რწმენა-კი არა, სამოქალაქო კანონებიც მისცა.

მუსულმანობა მარტო სარწმუნოებრივი ერთეული როდია. დიდებული მუჰამმედის პატივისცემით გამსჭვალულია მთელი არაბეთი. ეს სარწმუნოება ერთ მთლიან პოლიტიკურ ორგანიზაციად ჰქმნის ერები ყველა კლასებს და წოდებას.

დიდს ნაპოლეონს მუსულმანობის დოგმატი კარგად ესმოდა, რომ ეგვიპტეში გალაშქრების დროს მუსულმანების სარწმუნოებრივ დამოუკიდებლობის წინააღმდეგ ერთის უბრალო სიტყვაც არ დაუძრავს. ნაპოლეონს ჰსურდა არაბეთის დამორჩილება არაბულის ენით და მუსულმანები წმინდა ყურანის სახელით. *რადგან მისი განზრახვის სისრულეში მოყვანისათვის მისთვის სხვა ღონისძიება არა იყო-რა,* იმპერატორის ვილჰელმის მისიონერებიც სწორედ ნაპოლეონს ჰბაძავენ და ოსმალეთის გერმანეთ-ავსტრიისაკენ გადასახრელად ოსმალეთის „პანთურქიზმ“-ის იდეის გავრცელებას ურჩევენ, მოწოდებას მოწოდებაზე ავრცელებენ და დახმარებას უწევენ. გერმანეთი თავისი ინტერესებისათვის „პანთურქიზმი“-ს იდეას თავგამოდებით ემსახურება და ხვალ ვინ დაგვარწმუნებს, რომ კვლავ თავისი სარგებლობისათვის „პანისლამიზმი“-ს იდეის განხორციელებას არ შეუდგება.

ალჟირიდან, ტუნუსიდან და მაროკოდან შეკრებილი ჩვენი მუსულმანების ჯარმა, საფრანგეთისადმი თავისი ერთგულება აშკარად დაამტკიცა. საფრანგეთისათვის გაწირულმა მათმა ურიცხვმა მსხვერპლამ, მათ მოთხოვნილებათა დაკმაყოფილება სავალდებულოდ გაჰხადა ჩვენთვის. ჩვენთვის საჭიროა მუსულმანების გაგება, გაცნობა და მათ მისწრაფების დაკმაყოფილება.

ჩვენს მმართველობაში მოქცეულ მუსულმანებს არ გააჩნიათ ისეთი დაწესებულება, რომლის საშუალებითაც შეეძლოთ თავის ხალხის ჭირვარამი გაგვიზიარონ. ადგილობრივ სამსახურებში მოხელე კაცები ჰყვანან, მაგრამ ისინიც თავისუფალი აზრის გამოთქმის უფლებას მოკლებულნი არიან... მუსულმანების გამოჩენილი ნასწავლი პირები ჩვენი სპეციალისტები, *გარეშე საქმეთა სამინისტროს ზედამხედველობით არსებულ კომისიაში მონაწილეობას ღებულობენ* და *აფრიკაში ჩვენ მიერ წარმოებული პოლიტიკის* შეცვლისათვის მთავრობას აფრთხილებენ და სამართლიანად მოქცევას ურჩევენ. მაგრამ ამ კომისიაში მარტო მუსულმანების სასულიერო პირების კი არა, ერის კაცების მიღებაც საჭიროა.

დროა მუსულმანების მიმართ შავბნელ პოლიტიკის წარმოებას თავი დავანებოთ და მათს დამაკმაყოფილებელ პოლიტიკას დავადგეთ.

ბატონ დემანზეს მიერ გაზეთ „ფიგარო“-ს ფურცლებზე მოთავსეული სიტყვები რამდენიმე წლის წინეთ საფრანგეთის პარლამენტში რომ ეთქვა, უფრო მეტს გავლენას მოახდენდა. ამ გვარად მათს საწველ ფურად გარდაქცეულ ჩვენი მშობელი ერის უუფლებოდ დატოვება, საფრანგეთისათვის თავისუფალი რეჟიმის მაღიარებლსა და განათლებულს სახელმწიფოს არ ეკადრება. ტუნუსელების, მაროკოელებისა და ალჟირელებისა ფრანგებთან გათანასწორება მარტო ბრძოლის ველებზე, მტრის ცეცხლისა და მახვილის წინააღმდეგ მოქმედების დროს კი არა, სამშობლოში, მშვიდობიანობის დროსაც ფრანგებთან თანასწორ უფლებიანობას მოვითხოვთ.

მამედ ბეგ აბაშიძე.

ქართული საქველმოქმედო საზოგადოება

საზოგადოების მთავარმა გამგეობამ დაადგინა გადასდვას სოფ. აჭის (გურია) ქართველ მაჰმადიანთა სკოლის სასარგებლოდ 1000 მანეთი. საზოგადოების მიერ სოფ. ქედაში გახსნილ საავადმყოფოს ექიმებად გამგეობამ დაამტკიცა ქ-ნი მახარაძე და ბ-ნი ბენაშვილი, რომელნიც ამ დღეებში გაემგზავრებიან ქედას. ფარმაცევტი ბ-ნი კახიძე, რომელიც აგრეთვე დანიშნულ იქნა იმავე საავადმყოფოში, უკვე წავიდა ქედას. სტუდენტები სამადაშვილი და აბულაძე გამგეობის მინდობილობით დღეს მიემგზავრებიან ქართლსა და კახეთში ომიანობისაგან დაზარალებულ და დაჭრილ ჯარისკაცთა ოჯახების ქონებრივ მდგომარეობის შესახებ ცნობების შესაკრებად. საზოგადოებასთან შემდგარი ქალთა საგანგებო კომისია, რომელსაც დავალებული აქვს დაზარალებულ ქართველ მაჰმადიანთათვის სამოსლებისა და ლოგინების დამზადება, უკვე შეუდგა სანიმუშო სამოსლების შეკერვას.

არა ჩვეულებრივი კრება

ქუთაისის გუბერნიის თავად-აზნაურობისა.

20 ქრისტეშობისთვეს ქუთაისში მოხდა ქუთაისის გუბერნიის თავად-აზნაურობის არა ჩვეულებრივი კრება, შემდეგი საკითხების გასარჩევათ:—

1) ძირითადი თანხა ქუთაისის საადგილ-მამულო ბანკში.

2) საერობო დაწესებულებების შემოღება ჩვენში.

3) მდ. რიონის ელექტრონული ძალის გამოყენება თავად-აზნაურობისათვის.

კრებას თავმჯდომარეობს გუბერნიის წინამძღოლი **თავ. დ. ო. ნიჟარაძე.**

თავმჯდომარე: პირველი საკითხი ბ-ბო შეცდომით არის დასმული, რადგანაც მე თბილისში გახლდით, რაც შეეხება მეორე საკითხს,—ერობის შემოღებას ჩვენში, ამისთვის არჩეულია განსაკუთრებული კომისია, რომელიც იმუშავებს საკითხებს თბილისში წარსადგენათ, მომავალ საერთო კრებაზე. ერობა ჩვენ, რასაკვირველია, არ მოგვცემა ფართო ხასიათისა, იგი იქნება 90 წლების გეგმით შედგენილ რამდენიმე მუხლის შეცვლით, როგორც შეესაბამისებმა ჩვენს ცხოვრებას და ჩვენს ქვეყანას. მესამე საკითხი კი უკავშირდება იმ საკითხს, რომელიც დავადგინეთ ამ წლის 27 ქრისტეშობისთვეს **რკანის გზის გაყვანის შესახებ** სამტრედიდან—ხონით—ონამდე. ამისთვის საჭიროა ელექტრონის ძალა რომლისთვისაც უმჯობესი საშუალებაა, რომ მდ. რიონის ძალით ვისარგებლოთ.

ამის შესახებ თავ. ნიჟარაძეს აღუძრავს შუამდგომლობა მიწათ-მოქმედებისა და სახელმწიფო ქონებათა მინისტრთან. რომ ქუთაისის გუბერნიის თავად აზნაურობას მიეცეს ნება, ისარგებლოს მდინარე რიონის ენერგიის ძალით რამდენიმე ათეული ვერსის სივრცეზე. მდ. შორეულამდის *) რომელიც დაშორებულია ქ. ქუთაისზე 55 ვერსის მანძილზე და მდ. ლეხიდრამდის, რომელიც დაშორებულია ქუთაისზე 25 ვერსის მანძილზე. ასეთ შემთხვევაში რიონს შეუძლიან მოგვცეს ერთ წამში 50—60 კუბიკური მეტრი წყალი, ხოლო ასეთი ელექტრომეტალურგიული სადგური კი 60,000 ცხენის ძალას იძლევა.

ამ ელექტრო-მეტალურგიული სადგურის საშუალებით შეიძლება ჭიათურაში ადგილობრივ დაარსდეს ქარხანა, სადაც შეიძლება დამზადდეს შავი ქვა, რომელიც დიდ სარგებლობას მისცემს შავიქვის მწარმოებელთაც და თვით სახელმწიფოსაც. შავიქვა ამ ჟამად უცხოელებზე იყიდება ფუთი 5-დან 11 კაპეიკამდე, როდესაც იმავე უცხოელებიდან რუსეთის სახელმწიფო ამავე შავქვაში ფუთში აძლევენ 2—3 მანეთს.

ნაწილი რიონის ძალისა მოხმარდება თავად-აზნაურობის მატარებელთა მიმოსვლის გასაუმჯობესებლად და ნაწილით კიდევ ქალაქს შეუძლიან გაანათოს ქალაქის ქუჩები და სხვა და სხვა დაწესებულებები.

თავ. **ნიჟარაძემ** სურვილი გამოსთქვა რომ სხვა დაწესებულებების დახმარებაც არის საჭიროო.

კ. აბაშიძე. ასეთი საქმეებთათვის უსათუოთ თავად-აზნაურობამ უნდა იმეცადინოს, მაგრამ ამ საქმეში თუ სხვა დაწესებულებებიც ჩაერიენ, იმ შემთხვევაში შემოსავალი უნდა მთარდეთ სხვა და სხვა კულტურულ დაწესებულებებს. რაც შეეხება ჭიათურის შავქვას, ჩვენ ერთხელ კიდეც გვსურდა რიონის ძალა გამოგვეყენებია მარგანეცის—ფერომარგანეცად გადასაკეთებლად, მაგრამ ამისთვის საჭირო იყო 3—4 მილიონი მანეთი. საკითხი ამას წინადაც იყო აღძრული მაგრამ ვერ მოხერხდა. ამ შემთხვევაში კი უნდა იმეცადინოს თავად-აზნაურობამ, რომ რიონის ძალა კერძო პირებს არ ჩაუვარდეს ხელში და ჩვენ ყველა დაწესებულებებმა თავად-აზნაურობას ხელი უნდა შევუწყოთ.

თავ. დ. ო. ნიჟარაძე. ეს საკითხი მისთვის წამოაყენა თავად აზნაურობამ, რომ იმედი გვქონდა ჭიათურის შავიქვის საბჭოც დაგვეხმარებოდა. მე კი ყოველთვის ვიშრომებ, რომ ჩვენი აზრი განვახორციელოდ, თვით პეტროგრადშიაც ამ საკითხს სიმპატიურად ეპყრობიან. ვიმედოვნებ, რომ ამ საკითხში ჭიათურის შავიქვის საბჭოც დაგვეხმარება.

გამოითქვა სურვილი აგრეთვე, რომ ამ საქმეში ქალაქის თვითმართველობამაც მიიღოს მონაწილეობა.

ი. კაკაბაძე. დღევანდელი მოხსენება ეჭვი არ არის, რომ დიდ სარგებლობას მოგვცემს, მაგრამ ამას უფრო ფართო ხასიათი უნდა მიეცეს. ამაში უნდა ჩაერიოს ყველა დაწესებულება, მთელი ხალი, რითაც საქმის განხორციელება უფრო ადვილად მოხერხდება.

თავ. ს. ნ. ლორთქიფანიძეს შემოაქვს წინადადება, რომ თავად-აზნაურობიდან, შავი ქვის საბჭოდან და ქალაქის გამგეობიდან აირჩიონ წარმომადგენლები, რომლებმაც შუამდგომლობა უნდა აღძრან სადაც ჯერ არს.

კრებამ ერთხმად სურვილი გამოსთქვა, რომ განხორციელდეს ეს სურვილი და დაადგინეს: შუამდგომლობა აღძრან სათანადო დაწესებულებებში.

ამ საკითხის შემდეგ დაუბრუნდნენ ერობის შემოღების საკითხს. როგორც კრების თავმჯდომარემ თავ. **დ. ო. ნიჟარაძემ** კრებას განუმარტა, თბილისის თავად-აზნაურთა დეპუტატთა საკრებულოში ამ საკითხის გამოსარკვევათ დაქირავებული ყოფილა რამდენიმე კაცი, რომელნიც ყოველდღე მუშაობენ იმის გამოსარკვევათ თუ რამდენი მამულე იმყოფება თბილისის გუბერნიაში და რამდენი მამული აქვთ ზომით. სამწუხაროდ, დასძინა თავმჯდომარემ, უსახსრობის გამო კერძო კაცების დაქირავება არ შეგვიძლიან. როგორც გამოირკვა თვით დეპუტატთა საკრებულოს მოსამსახურეებს მკათათვიდან დღემდის ჯამაგირები არ მიუღიათ.

თავ. ერ. გელოვანი. მართალია ფულები არ გვაქვს, რის გამოც ჩვენი მოსამსახურეები ცუდ მდგომარეობაში არიან ჩაყენებული. ჩვენ ბანკში მოგვეპოვება ძირითადი თანხა, მაგრამ მოვითხოვთ თუ არა, უარს გვეუბნებიან, არაფრათ გვაგდებენ. ერობის მოსაწყობათ კი ამ თავითვე ფულია საჭირო. ჩვენს ბანკს იურისტები განაგებენ და ისინი ჩვენს სამართლიან მოთხოვნას გვერდს უვლიან, მაგრამ ისინი ხომ მტყუანს ამართლებენ და მართალს კიდევ ამტყუნებენ?!

კ. აბაშიძე. ამ ფულს თავისი დანიშნულება აქვს. რაც შეეხება ერობის მოსაწყობათ ფულის გამონახვას, ყველა დაწესებულებამ გაიღოს თავისი წვლილი, რადგანაც კავკასიაში ერობის შემოღების საკითხით ყველა დაინტერესებული ვართ.

თავ. დ. ო. ნიჟარაძე. მოუთმენელათ მოველით იმ დღეს, იმ წუთს, როდესაც ჩვენში ერობა იქნება შემოღებული. ყოველ საქმეებს თავადაზნაურობა უდგია სათავეში და ჩვენც იმედი გვაქვს, რომ ჩვენი საქმის შესრულებას შევსძლებთ. ჯერ-ჯერობით ამისთვის არც იმდენი ფულის შოვნაა საჭირო რომ მისი გამოძებნა გაგვიჭირდეს.

თავ. ერ. გელოვანი ბ. კიტა აბაშიძეს წარმოსთქვა, ვითომ მე არ ვიცოდე რომ ბანკის დამფუძნებელ თანხას თავისი დანიშნულება ჰქონდეს. მე ეს კარგათ ვიცი, მაგრამ გასაჭირის დროს ბანკმა ხელი უნდა გაგვიმართოს.

(დასასრული იქნება)

*) მდ. რიონს უერთდება.

ქართულ სასოფლო სამეურნეო საზ. პრეგაზე

(დასასრული)

შემდეგ ამისა მოხდა არჩევნები, რომლის შედეგი უკვე გვქონდა მოხსენებული ჩვენს გაზეთში. არჩევნების წინ **თ-დი გ. ნ. დიასამიძე** კრებას ამცნობს, რომ ამ მოკლე ხანში კავკასიის საიმპერატორო სამეურნეო საზოგადოების წევრთა კრებაა დანიშნული, ასარჩევად როგორც მდივნისა ისე პრეზიდიუმისა. ამ საზოგადოებას მთავრობა დიდის ნდობის თვალით უცქერის და დიდ დახმარებასაც უწევს ნივთიერად, მთელ კავკასიის მეურნეობის აღორძინებისათვის, კერძოთ ჩვენ თბილისის, ქუთაისის გუბერნიებს და ბათომის ოლქს. უკვე შესდგა ერთგვარი ჯგუფი წინასწარ სათათბიროდ ასე, რომ ჩვენც საჭიროა, შევადგინოთ ჯგუფი და მხურვალე მონაწილეობა მივიღოთ ამ მომავალ კრებაში. ირკვევა, რომ ამ ჯგუფს იმავე დღეს, იმავე შენობაში და იმავე დროს ამ საზოგადოების წევრთა სხდომა ჰქონია.

თ-დი დ. ე. ჩოლოყაშვილი. ჩემს გულის წყრომას ვუცხადებ ამ ჯგუფს. უბრალო ზრდილობა მოითხოვდა რომ მე, როგორც 23 წლის წევრს ამ საზოგადოებისას და მომავალ წლის 1916 საწევრო ფულის უკვე გადამხდელს, როგორც აქ დამსწრე ხაზინადარი ბ-ნი იოსელიანი დამემოწმება, უნდა მიეწვიეთ ამ თათბირზე, და არ დაეტოვებინეთ. ჩემი გულის წყრომა უკვე გადავეცი ამ კრების მდივანს მოსახსენებლად იმ თათბირისა და ამ პატარა ცნობასაც ვახსენებ ამ ჟამად ჩვენ პატივცემულ კრებას.

კრება უერთდება მას და ავალებს თ-დ ჩოლოყაშვილს თვის თავმჯდომარეობით მოახდინოს ამ საზოგადოების წევრთა თათბირი ამ საკითხის შესახებ. შემდეგ ამისა თ-დი ჩოლოყაშვილი მეფის ნაცვლის საბჭოში საერობო ხარჯთ-აღრიცხვის შესახებ მომხდარ კრების ანგარიშს უზიარებს საზოგადო კრებას და იმ საგულისხმიერო შედეგებს, რომელიც კრებაზე გადაწყდა. თანახმად მის შუამდგომლობისა მეფის ნაცვლის საბჭოს შეუწყნარებია. პირველ საგულისმიერო საგნად უნდა ჩაითვალოს ის, რომ საერობო თანხიდან ყოველ წლივ ქართულ სასოფლო სამეურნეო საზოგადოებისთვის გაუღია 1200 მანეთი, ხოლო წინამძღვრიშვილისეულ სასოფლო სამეურნეო სკოლისთვის სამასი თუმანი. მეორე საგნად—ფილოქსერასთან საბრძოლველ თანხის გამოთხოვნა. მეფის ნაცვლის კანცელარიის ხარჯთ-აღრიცხვით 20 ათასი მანეთი იყო გადადებული ამ საქმეზე, ექვს გუბერნიაზე. თანახმად ბ-ნ ჩოლოყაშვილის შუამდგომლობისა, შემდეგ კი, რომელიც ამ თანხის ერთი სამად თხოულობდა გადიდებას, მაინც ოცი ათასის მაგიერ საბჭოს გადაუწყვეტია 30 ათასი მანეთი. ამ თანხიდან კი 90% უნდა მოხმარდეს კახეთის ფილოქსერასთან ბრძოლას. მესამე საგნათ უნდა ჩაითვალოს მეღვინეობისა და მევენახეობის დაბალ ტიპის სკოლის დაარსების საკითხი კახეთში, იმ საერობო თანხის ნაშთიდან, რომელიც ყოველ წლიურად 200—300 მანეთს უდრის. ამ სკოლის დაარსების საკითხი უკვე საბოლოოდ არის გადაწყვეტილი ჩუმლაყში. კრება გულმხურვალე მადლობას უცხადებს თ-დ ჩოლოყაშვილს ამნაირ დახმარებისათვის.

ამავე კრებაზე გადაწყდა სასოფლო სამეურნეო საზოგადოება შევიდეს წევრად ახლად დაარსებულ ქართულ საკულტურო-განმანათლებელ საზოგადოებათა კავშირში.

კრებამვე მიიღო თვის მუდმივ წევრებად: ვასილ გიორგის ძე ბერელაშვილი და თელავის შემნახველ გამსესხებელი ამხანაგობა.

დასასრულ თანახმად თ-დ ლ. ნ. დიასამიძის წინადადებისა კრება ახლანდელ სიძვირის გამო საზოგადოების ყველა მოსამსაპურეთ 20% უმატებს ჯამაგირებიდან 1915 წლის მეორე ნახევრიდან ომის განმავლობაში დროებით.

ქალაქის საგჯო

(დასასრული)

ზემო ნათქვამს **ა. ი. ხატისოვმა** დასძინა: ტრამვაის ჩაბარება სისწრაფით და ნორმალურ წესით სწარმოებს და ჩაბარების შემდეგ საქმის ნორმალურად წარმოებასაც ხელს ვერაფერი შეუშლის. გამგეობამ უკვე გამოაცხადა, რომ ტრამვაის მოსამსახურენი, დიდიდან პატარამდისინ, ყველანი თავიანთ ადგილას დარჩებიან. ჯერ-ჯერობით მოსამსახურენი ქალაქის ხელშიაც იმავე პირობებში იქნებიან, როგორც წინად, ხოლო შემდეგ ქალაქის თვითმართველობა განსაკუთრებულ წესებს შეიმუშავებს მათთვის ყველა მოსამსახურემ სურვილი განაცხადა ქალაქის მიერ დადებულ პირობებზე. ამ რიგად მოსამსახურეთა შტატი იგივე რჩება. ტრამვაის საქმეთა გამგებლობა ქალაქის გამგეობის ხელშია, განსაკუთრებით გამგეობის მესამე განყოფილების ხელმძღვანელობის ქვეშ, რომლის უფროსი არის ა. მ. არღუთინსკი. მაგრამ ამ უკანასკნელს თანამშრომლობას გაუწევენ, ქალაქის საბუჰგალტრო ნაწილის გამგე გ. დ. ჟურული და იურიდიულ ნაწილის გამგე ბ-ნი ათაბეგოვი. რაც შეეხება საკითხს, გამგეობა მიიწვევს ცალკე დირექტორს ტრამვაის საქმეთა გასაძღოლად, თუ შემდეგაც გამგეობის რომელიმე წევრი აწარმოებს იმას, ეს გადაწყდება მას შემდეგ, როცა საქმეს გაარჩევს სამოსამართლო პალატა, საცა უსახელო საზოგადოება განასაჩივრებს ოლქის სასამართლოს განაჩენს. გამგეობა ეხლავე დიდის სიამოვნებით მიიწვევდა ტრამვაის ეხლანდელ დირექტორს ბ-ნ ტახტაჯიანს, მაგრამ სამწუხაროდ იგი ამ ჟამად ავად არის და როცა მორჩება, მოვა იგი ჩვენთან თუ არა, არ ვიცით. შეეხო რა უსახელო საზოგადოებისაგან საქონლის შესყიდვას 115 ათას მანეთად, ორატორმა განაცხადა, რომ სამოსამართლო პალატამ თუ ჩვენს სასარგებლოდ არ გადასწყვიტა საქმე, ამ ფულებს უკლებლად დაგვიბრუნებს უსახელო საზოგადოებაო.

ხმ. ვასილიევი. (ხატისოვს): თქვენ ამბობთ, ტრამვაის მოსამსახურეებმა სურვილი განაცხადეს ჩვენთან იმსახურონ, მაგრამ თქვენი განცხადება არ ეთანხმება „ტიფლისკი ლისტოკში“ მოთავსებულ ცნობას, რომელშიაც ნათქვამია: რადგან ტრამვაი ქალაქის ხელში გადადის, მუშებმა 3 თვის ჯამაგირი მოსთხოვეს ტრამვაის დირექციასაო.

ა. ი. ხატისოვი: მუშებმა მოსთხოვეს 3 თვის ჯამაგირი, რაიცა 85.000 მანეთს შეადგენს და ამ ფულს დირექცია აძლევს მათ, თანახმად წინანდელ შეპირებისა. ეს ამბავი გუბერნატორმაც იცის და მისმა უმაღლესობამ, მეფის ნაცვალმაც. მაგრამ ეს საქმე ჩვენ სრულებით არ გვეხება, ეს არის დირექციისა და მუშების შინაური საქმე. ვინიცობაა, უსახელო საზოგადოებამ პალატაში თუ საქმე მოიგო, იმ შემთხვევაშიაც ჩვენ ვალდებული არ ვიქნებით ეს ფული აუნაზღაუროთ მას. მუშებმა იციან და საზოგადოებამ როგორც უნდათ, ისე მორიგდებიან ერთმანეთთან.

ხმ. ხუნდაძე: თქვენ თხოულობთ ნებართვას ჩვენგან 130 ათასი მანეთი მისცეთ უსახელო საზოგადოებას საქონელში, მიმდინარე ხარჯების დასაფარავ თანხიდან. ვაი თუ ამან შეაფერხოს მიმდინარე საქმეების წესიერად გაძღოლა! ამიტომ ჩემის აზრით უმჯობესი იქნებოდა მოხსენება წარმოგვედგინათ, მოკლე ვადიან სესხის აღების შესახებ რომელიმე საკრედიტო დაწესებულებიდან.

ა. ი. ხატისოვი. არავითარი საქმე არ დაბრკოლდება, მით უფრო, რომ ტრამვაის რო ჩავიბარებთ, ფულებიც იმ დღეებში უნდა მივიღოთ საზოგადოებიდან.

ხმ. ევანგულოვი კმაყოფილი არ არის გამგეობის სიტყვიერ მოხსენებით და თხოულობს წერილობითი მოხსენება იქნას წარმოდგენილი, რადგან, მისის აზრით, ეს ერთობ დიდი საქმეა და ასე ზერელე იმის გადაწყვეტა არ შეიძლება. ამასთანავე ორატორს, როგორც თითონ განაცხადა, ვერ გაუგია, ვინ იქნება ტრამვაის ხელმძღვანელი, ქალაქის გამგეობა, გამგეობის წევრი არღუთინსკი, თუ გამგეობის სამი წევრი—არღუთინსკი, ჟურული და ათაბეგოვი.

ა. ი. ხატისოვმა განმარტა, რომ ფული დღესვეა საჭირო და წერილობითი მოხსენების წარმოდგენა როდი გვეზარება, მაგრამ რამდენიმე დროს მოითხოვს და დროს დაკარგვა-კი არ შეიძლებაო. შეეხო რა ტრამვაის გამგეობას, ბ-ნმა ხატისოვმა განაცხადა, საქმის ხელმძღვანელად ქალაქის გამგეობა ითვლება და გამგეობის ყველა წევრნი პასუხისმგებელნი არიან საქმის რიგიანად წარმოებაში, ხოლო ჩაბარებული ეს საქმე ექნება ა. მ. არღუთინსკის, როგორც ტეხნიკურ განყოფილების ხელმძღვანელს. რაც შეეხება ბ-ნთ ჟურულს და ათაბეგოვს, ესენი დაეხმარებიან არღუთინსკის, პირველი, როგორც საბუჰგალტერო ნაწილის გამგე და მეორე, როგორც იურიუდიულ ნაწილის ხელმძღვანელიო.

საბჭომ გადასდო 130 ათასი მანეთი მიმდინარე ხარჯების დასაფარავ თანხიდან, საქონლის შესასყიდლად უსახელო საზოგადოებისაგან.

საბჭომ დაამტკიცა გამგეობის წინადადება შესახებ იმისა, რომ კუკიის პირველ საქალაქო სკოლის მასწავლებელს სუსანა ღუკასოვისას მიეცეს ერთდროულად, დახმარების სახით, 300 მანეთი. აგრეთვე, ხანგრძლივ კამათის შემდეგ, შეწყნარებულ იქმნა თბილისის ურთიერთშორის ცეცხლისაგან დამზღვევ საზოგადოების შუამდგომლობა, რომ დასაზღვევ პრემიათა ტაბელში ცვლილებანი იქმნას შეტანილიო და საზოგადოების წევრს ვ. კ. ბარსამოვს წლიურად დამატებითი ჯამაგირი ეძლიოს 640 მანეთი.

მომავალი 1916 წლის ხარჯთაღრიცხვასა და საფინანსო კომისიის მოხსენების განხილვა 23 ამ თვისთვის გადაიდვა, რადგან მანამდისინ დაბეჭდილ ხარჯთაღრიცხვას გაეცნობიან ხმოსნები.

სწავლის სურვილი ქართველ მაჰმადიანთა შორის

ლიხაურის (გურია) საზოგადოებაში შედის ერთი პატარა სოფელიც, რომელსაც ეწოდების აჭი. ეს სოფელი დასახლებულია ქართველი მაჰმადიანებით. მთელ სოფელში ითვლება 40 კომლი, რომელთა წევრები 400 სულს უდრის ამ ჟამად. ამ პატარა სოფელმა მეზობელ ქრისტიან ქართველთა მიხედვით, 1898 წელს დაიარსა პირველდაწყებითი სამინისტრო სკოლა. წინა წლებში მოსწავლეთა რიცხვი 20-ს არ აღემატებოდა, მაგრამ ამ ჟამად ამ სკოლაში 40 ბავშვი სწავლობს, რომელთა შორის 31 ვაჟი არის და 9 ქალი. უკანასკნელ დრომდე აჭელები არავის აწუხებდნენ, თავიანთ სკოლას თითონვე ინახავდნენ. სკოლის მასწავლებელი ბ-ნი ნიკიფორე იობიშვილი თავისი ღარიბი ჯიბით მოსწავლეებს შველოდა სასწავლო ნივთებისა და სახელმძღვანელოების შეძენაში, მაგრამ არც იმას შეუჩივლია ვისმესთვის გვიშველეთო. ეხლა კი, ჟამთა ვითარების გამო აჭელებსაც გაუჭირდათ ცხოვრება და სკოლის მოვლა-პატრონობას ვეღარ უძღვებიან, თან სწავლის ხალისიც ზედმეტი აქვთ და სკოლის არა თუ დაკეტვა არ უნდათ, არამედ მის გაფართოებას ცდილობენ. ამისათვის აჭელებს შემდეგი საგულისხმიერო თხოვნით მიუმართავთ ქართულ საქველმოქმედო საზოგადოების ოზურგეთის განყოფილებისათვის:

„მეჩვიდმეტე წელია, რაც ჩვენს სოფელში ჩვენი თანამოძმე ქართველ-ქრისტიანთა მაგალითისამებრ დავიარსეთ ჩვენ პატარა სოფელში ერთკლასიანი სკოლა და მას აქეთ ეს სკოლა დღემდისაც არსებობს. ჩვენ მეტად ღარიბი ხალხი ვართ და არავითარი საშვალება არ გვაქვს გაუძღვეთ სკოლას და მის ხარჯებს. მართალია მასწავლებელს ჯამაგირს აძლევს მთავრობა, მაგრამ შიშველ ტიტველ ბავშვებს სკოლაში სიარული უჭირთ და სიძვირის გამო სასწავლო ნივთების შეძენა გვიძნელდება. სკოლის შენობა საბოლოოდ დაძველდა, დალპა და შეკეთება-კი მისი ჩვენს ძალას აღემატება. სკოლას ჩვენ შევსწირეთ ნახევარი ქცევა მიწა, რომ შეიძლებოდეს მაზედ რაიმე მებაღეობის გაშენება. ძალიან გვინდა, რომ გოგოებსაც (ე. ი. ქალებს ანუ ქალიშვილებს) წერაკითხვას ვასწავლიდეთ მასწავლებელ ქალის საშვალებით და სულით და გულით მონდომებულნი ვართ ჩვენს შვილებს ვასწავლოთ და ჩვენც დავინახოთ სინათლე, მაგრამ საღსარი არ მოგვეპოვება და დამხმარე არა გვყავს. ამიტომ უმორჩილესად გთხოვთ ქართველების საქველმოქმედო საზოგადოებას, მიიღოთ სახეში ჩვენი უპატრონობა, სიღარიბე და აღმოგვიჩინოთ დახმარება, რომ ეს ერთათერთი სანთელიც, ჩვენი სკოლა, არ ჩაქრეს ჩვენში. უმორჩილესად ვითხოვთ აჭის სკოლის მზრუნველები: ფიფონა კვესი-ოღლი, სულიო მენაღარიშვილი, დურსუნ-კეკი ოღლი, ადგილობრივი ხოჯა: მოლა ახმედ ხაჯი-ოღლი“.

ამ თხოვნას თან ახლავს, აღნიშნულ სკოლის მასწავლებლის ბ-ნ ნ. იობიშვილის განმარტება: ბ-ნი იობიშვილი, სავსებით მხარს უჭერს რა სოფლელების შუამდგომლობას, ერთდროულად თხოულობს, მის მიერ შედგენილ ხარჯთ-აღრიცხვის თანახმად, 845 მანეთს, სკოლის მოსაწესრიგებლად. ამ თანხაშივე შედის წინასწარი ხარჯი ბაღის გასაშენებლად შეწირულ მამულზე, ხოლო მებაღეობის სწავლებას თითონვე იობიშვილი კისრულობს, როგორც საბაღოსნო სკოლაში კურს დამთავრებული.

ოზურგეთის განყოფილებამ ხსენებული თხოვნა დამატებებით და თავისი განმარტებით წარმოუდგინა საქველმოქმედო საზოგადოების მთავარ გამგეობას. განყოფილებას საკმარისად არ მიაჩნია მასწავლებელ იობიშვილის მიერ ნაანგარიშევი ერთდროული დახმარება 845 მან. განყოფილება სამართლიანად აღნიშნავს, რომ ლიხაურის საზოგადოება, რომელშიაც სოფელი აჭიც შედის, საზღვრავს ქობულეთის საბოქაულოს და ამიტომ აჭის სკოლასთან საქალებო განყოფილების გახსნა, რასაც თითონ აჭელები თხოულობენ, საცა წერა-კითხვასა და ხელსაქმობას ასწავლიან აჭელ ქალები, მისაბაძი ძაგლიანი ოლქისა - მეზობელ ქართველ მაჰმადიანთა სოფლებისათვის. ამასთან ერთად ოზურგეთის განყოფილებას საჭიროდ მიაჩნია გამოინახოს თანხა აჭის სკოლაში კურს დამთავრებულთა გასაგზავნად ოზურგეთის სამოქალაქო სასწავლებელში სწავლის გასაგრძელებლად.

მთელს ამ საქმეს საქველმოქმედო საზოგადოების მთავარი გამგეობა უთუოდ განიხილავს უმახლობელეს სხდომაზე.

პოლონეთის გედი

გერმანეთის რეიხსტაგის კათოლიკეთა პარტიის წევრს, ცნობილ იულიუს ბახემს გამოუცია ფურცლები, სადაც, როგორც თვითონ ამბობს, მეგობრულ დარიგებას აძლევს პოლონელებს.

— ეროვნულ თავისუფლების განვითარების გზა უნდა გაეხსნათ იმ პოლონელებსაც, რომლებიც პრუსიაში ჰცხოვრობენ. ტყუილია ოცნება, ვითომც ჩვენ შეგვეძლება გავაგერმანელოთ 4 მილ. პოლონელი, რომელიც სცხოვრობს პოზნანში, დასავლეთ-აღმოსავლეთ პრუსიაში და სილეზიაში. პოლონეთის საკითხის ყოველ მხრივ გამორკვევა უპირველესად უნდა მოხდეს რუსეთის პოლონეთში. აი ამის გამო პოლონეთის პოლიტიკურ მოღვაწეების ვალია, დაკვირვებით ანგარიში გაუწიონ დღევანდელ მდგომარეობას. უნდა დარწმუნდნენ ყველანი, რომ პოლონეთის მომავალი კეთილდღეობა ახლა ცენტრალურ სახელმწიფოებთან არის შეკავშირებული. ის ვინც მათ სხვა გზას ჩასჩურჩულებს უეჭველია შეცდომაში შეჰყავთ.

შემდეგ ბახემი აღნიშნავს პოლონელ უნივერსიტეტის და პოლიტეხნიკუმის დაარსებას ვარშავაში და ამტკიცებს, რომ ეს პირველი ნაბიჯია უსაზღვრო კულტურულ ავტონომიისა, რომელსაც პოლონეთი აუცილებლივ მიიღებს. მასთანვე ბახემი ამტკიცებს, ყველაფრის იმედი უნდა დაჰკარგოს პოლონეთმა, თუ ისევე რუსეთის ხელში ჩავარდებაო.

მხოლოდ მძლავრ ხელს ცენტრალურ სახელმწიფოებისას შეუძლიან იხსნას პოლონეთი, ამ განსაცდელისაგან; მხოლოდ იმ კეთილ განწყობილებას, რომელიც ახლა სუფევს ავსტრიაში და გერმანეთში პოლონეთისადმი, საჭიროა მეტი სიფხიზლით და ჭკუით მოეპყრნენ პოლონელები. პოლიტიკურ მოღვაწეებს დიდი პასუხისმგებლობა აწევთ ამ ისტორიულ ხანაში.

ვაჭრეგის ცხოვრეგიდან

ქუთაისი.

ამ რამდენიმე დღის წინად ტ. ბასილაძის და კილასონიას ფირმას ბაზრის ზედამხედველის თანაშემწემ ოქმი შეუდგინა, ვითომც ხსენებულ ფირმას აბდულ ჰუსეინოვისათვის მიეყიდოს რამდენიმე ფუთი შაქარი, ნიხრს ზევით. ბ. ბაზრის ზედამხედველის თანაშემწეს მოწმეების სახელი და გვარიც მოჰყავდა. ეს ცნობა, ოფიციალური ქაღალდიდან დასტამბა ადგილობრივმა ერთმა გაზეთმა. აგრეთვე ხმა გაავრცელეს, ვითომც ხსენებული ფირმა შაქარს მალავდა. როგორც დანამდვილებით გამოირკვა ეს ხმა ყალბი გამოოგა.

გამოირკვა, რომ ბასილაძის და კილოსანიას ფირმას ჰუსეინოვთან საჩივარი ჰქონიათ ატეხილი და ამის მიხედვით ყალბი ოქმი შეუდგენიათ რომ ისინი მახეში გაებათ. საკვირველია მხოლოდ. ბ. ბაზრის ზედამხედველის თანაშემწე რათ შევიდა შეცდომაში, როდესაც მას დიდი თვალყური უნდა ეჭიროს ასეთ საქმეებში!..

რაც შეეხება შაქრის გადამალვას დავთარის გადათვალიერების დროს გამოირკვა, რომ ბ. ბასილაძის და კილასონიას ფირმას, ყოველ დღე გაუყიდია 10—20 ფუთამდე შაქარი და ესეც ქალაქის გამგეობის მიერ დადგენილ ნიხრის მიხედვით, რასაც მოწმობს მეორე ბაზრის ზედამხედველი თ-დი გელოვანი.

კარგი იქნება რომ ბაზრის ზედამხედველები კერძო პირების დაუსაბუთებულ განცხადებას არ დამყარებოდენ, თორემ სხვებიც ტყვილა უბრალოთ დაისჯებიან, როგორც ბ. კილასონიას და ბასილაძეს მოუვიდათ.

აქაური.

პროვინციის ქრონიკა

გორში.

გორში სომეხ კულტურის და სიტყვიერების შესწავლის მოყვარულთა წრე შესდგა.

სოფ. ქვემო ხორში.

მიხეილ ქავთაროვმა და გრ. ბალადიაურმა თოფით მოჰკლეს გიორგი ბეაქაური „მკვლელობა მომხდარა სისხლის აღების წესით“.

სოფ. ხორბიში (თუშეთი).

ძლიერ გახშირდა ყაჩაღობა, ამას წინად პ. ალბუტაშვილის სახლს თავს დაესხნენ რამდენიმე შეიარაღებული პირი, მოსტაცეს 20 მან. ფული და სხვა ნივთეულობა.

ენაგეთი (თბ. მაზრა).

ენაგეთის მინდვრებზე თაგვი გაჩენილა, რომელიც ჭირნახულს დიდ საფრთხეს უქადის. მომრიგებელ შუამავალს თბილისის გუბერნატორისთვის უთხოვნია, იქ ინსტრუქტორი გაჰგზავნოს:

დ. ხონი.

სამოსწავლო ოლქის მზრუნველმა უარჰყო ხონელთა თხოვნა, შესახებ ხონის ქალთა პროგიმნაზიის გიმნაზიად გადაკეთებისა.

ქუთაისი.

ამას წინად ქუთაისში დიდი წვიმა მოვიდა, რასაც სეტყვაც მოჰყვა.

— ქუთაისში ამჟამად შაქარი სრულებით აღარ იშოვება.

მუშათა შორის

მეტად დამაფიქრებელია თბილისის მეპურეთა ყოფა-ცხოვრება, საზოგადოდ ჩვენში ბევრია ჩამორჩენილი მუშა, მაგრამ ესენი ხომ ყველას აჭარბებენ... მათი ცხოვრება არ სცილდება გათარანებულ თონეს, ჟურნალ-გაზეთების და სხვა კულტურულ საქმეს ყურადღებას არ აქცევენ ან ზოგიერთი მათგანი, თუ წიგნს აიღებს ხელში, ეს წიგნი გახლავთ ქუჩური სალაზღანდარო წიგნაკი. რომელსაც მუშისთვის არავითარი სარგებლის მოტანა არ შეუძლიან. საჭიროა ჩამორჩენილმა მეპურეებმაც თვალი გაახილონ და სხვა თავის შეგნებულ მუშებს ამოუდგნენ გვერდში.

ბათომი.

ქალაქის თვითმართველობის მუშებს (30 კაცია) აგენტი იმედაშვილი მეტად ცუდათ ეპყრობა, მისი წყალობით ეხლა მუშები კვირა-უქმე დღეებშიაც მუშაობენ და ამასთანავე სამუშაოს დროს განსაზღვრაც არ არსებობს.

გუმბრი.

აქაურ სასადილოების მოსამსახურეთა შორის უმეტესობა ქართველობაა, როდესაც მათ ცხოვრებას აკვირდება კაცი, ძლიერ უყვარს. მოსამსახურენი საოცრად დამცირებულნი არიან უფროსთაგან. საკმარისია ერთმა მოსამსახურემ უფროსს ფულის მომატება სთხოვოს, რომ იგი ლანძღვა-გინებით მას ქუჩაში ისტუმრებს: ეს ყველა ხდება იმიტომ, რომ მოსამსახურენი ერთმანეთთან არ არიან შეკავშირებულნი, არ მისდევენ თვითგანვითარება-ცოდნის შეძენას და უფროსებიც ამის გამო სჩაგრავენ მათ.

სომეხთა ცხოვრება

თეირანში სომხები დიდ შიშს განიცდიან. სომხებთან სპარსელებიც ცუდ განწყობილებაში არიან.

— ახალ ჯულფაში სომხებს ღალატს სწამებენ.

— ყუმში დაატუსაღეს სომეხთა მოძღვარი და სხვა რამდენიმე პირი.

— სულათანაბადში აიკლეს რამდენიმე სომეხთა ოჯახი.

— ქამადანში რამდენიმე სომეხი დააპატიმრეს და დახოცეს.

— ქამადანიდან ცნობა მოვიდა, რომ 40 ახალგაზრდა სომეხი ძალით გაუყვანიათ მოხალისეებად ჯარში.

— ამ დღეებში ურმიაში მოვიდა ერთი პირი, რომელმაც განაცხადა: ხალილ-ბეი დიდ მზადებაშია, რადგან მომავალში მოსალოდნელია სომეხთა ახალი აჯანყება, იქ რეგულიარი ჯარი იგზავნებაო.

— სოვჯუქ-ბულაღის რაიონში ქურთები ჰლელავენ, აქ სომხობას განსაცდელი ელის.

— ეჩმიაძინში განუწყვეტლივ მიდიან გამოქცეულები.

ამერიკის სომხებს კვლავ გაუღიათ ფული, ომიანობისაგან დაზარალებულ და გამოქცეულ სომეხთა სასარგებლოდ.

სპარსეთში.

„ჰორიზონის“ სიტყვით ახალ-ჯულფაში (ისფაჰანიდან რამდენიმე ვერსის მანძილზეა) სომხები საფრთხეში არიან. სპარსეთის რაზმელების სასარგებლოდ ჯერ 500 თუმანი შეაწერეს, მესამდ 40 ათასი თუმანი მოსთხოვეს. მოსთხოვეს იარაღი და 40 შეიარაღებული სომეხი, თავისს რაზმებში ჩააყენეს რუსეთის წინააღმდეგ საბრძოლველად.

ქამადანში მოჰკლეს ერთი სომეხი, ერთი დააპატიმრეს.

ყუმში სომხების მღვდელი დაატუსაღეს.

სულთან-ამადში ორი სომხის სახლი გაძარცვეს.

მელაირში რუსეთის ქვეშევრდომ ორი სომეხი დააპატიმრეს.

მაჰმადიანთა ცხოვრება

ბაქოში „ნაჯითი“-ს მეთაურობით მოიწვევენ მაჰმადიან მასწავლებელთა შეერთებულ ყრილობას. ყრილობის მიზანია: მაჰმადიანთ შორის ეროვნულ სწავლა აღზრდის საქმის მოწესრიგება და მაჰმადიან მასწავლებელთა ეროვნულად მომზადების გეგმის შემუშავება. იმედია ამ საყურადღებო თათბირს ყოველი მაჰმადიანი ჯეროვან ყურადღებას მიაქცევს.

— სურმალინის მაზრაში დამშეულ მცხოვრებთათვის საკვები უკვე გაიგზავნა.

— 20 ქრისტეშობისთვეს მოხდა ბაქოში საზოგადოება „საფას“ წევრთა კრება, სადაც სხვათა შორის დაადგინეს შემოწირულება გამართონ, გამოქცეულთა ობოლ ბავშვთათვის თავშესაფარის და სკოლის მოსაწყობად.

— ცნობილი თათრული ჟურნალი „ქურთულუში“ უსახსრობისა გამო დაიკეტა.

— ყარს-არდაგნის დაზარალებულნი მცხოვრებნი ბაქოს მაჰმად. საქ. საზ. წინაშე კვლავ დახმარებას ითხოვენ.

— მაჰმადიანთა საზოგადოება ამ ბოლო ხანს გამოფხიზლდა, ხშირად იმართება სხვა და სხვა დაწესებულებათა კრება-თათბირი—ცნობილ გაზეთ „აჩიგ სოზში“ მოუხშირეს შინაარსიან და ნაციონალურ ხასიათის წერილების ბეჭდას.

— აჭარიდან დაბრუნებული ბაქოს საქველმოქმედო საზოგადოების რწმუნებული ექიმი სულთანოვი ეხლა სხვა ადგილებში მიემგზავრება გამოქცეულთა და ომიანობისგან დაზარალებულ მაჰმადიან მცხოვრებთა მდგომარეობის გამოსარკვევად.

სხვა და სხვა ამბები

სახალხო თეატრების მოღვაწეთა ყრილობა

27 ამა ქრისტეშობისთვეს ქ. მოსკოვში დაიწყება რუსეთის სხვა და სხვა ქალაქ-დაბების სახალხო თეატრების მოღვაწეთა ყრილობა.

სიძვირის წინააღმდეგ.

მინისტრთა საბჭომ სიძვირესთან საბრძოლველად დაადგინა მოწვეულ იქმნას განსაკუთრებული თათბირი, რომელშიაც მონაწილეობას მიიღებენ 4 მინისტრი: შინაგან საქმეთა, მიმოსვლისა, მიწადმოქმედებისა და ვაჭრობისა. თათბირის თავმჯდომარეობა მინდობილი აქვს გზათა-მიმოსვლის მინისტრს. რუსეთში ხსენებულ თათბირის დიდი იმედი აქვთ.

———

გზათა მიმოსვლის მინისტრმა განსაკუთრებული პირები გაჰგზავნა სხვა და სხვა მხარის რკინის გზებზე, უწესოების გამოსარკვევად.

———

შინაგან საქმეთა მინისტრს ამას წინად ბანკების წარმომადგელებთან თათბირი ჰქონდა სურსათ-სანოვაგის შესახებ.

———

რუსეთში წელს დაარსდა პირველი მშობელ ქალთა არტელი, რომლის საქმე სასურველად მიმდინარეობს.

———

მოსკოვის უნივერსიტეტი აცხადებს, რომ მომავალ წელს უნივერსიტეტში სტუდენტები არ მიიღებიან.

პოლონელთა შორის

ომის დაწყებამდე პეტროგრადში პოლონელებს ორი ან სამი სკოლა ჰქონდათ, სადაც 160 ბავშვზე მეტი არ სწავლობდა, ეხლა კი ათამდე სკოლა აქვთ, და რამდენიმე ათასი ბავშვიც სწავლობს, პოლონელთა საზოგადოებას ხსენებულ სასწავლებლის შენახვა უჯდება 160.000 მან. საქმეს სათავეში უდგას პროფესორი ს. პტაშინსკი.

———

პოლონელებს აქვთ ერთი კომიტეტი, რომლის მთავარი მიზანიც არის: თვალყური ადევნოს გამოქცეულ პოლონელთ, მიაწოდოს მათ გამამხნევებელი ცნობები და ამასთანავე, თუ შესაძლო იქნება სხვა და სხვა ადგილებში გაბნეულთ ერთად მოუყაროს თავი. ამ კომიტეტმა ამ დღეებში 78 ათასი მან. მოაგროვა, რომნლიც უკვე დაურიგდათ გამოქცეულ პოლონელთ.

რუსეთი

შეცდომით ჯარში გაწვეულნი.

1917 წლიანების გაწვევის დროს აღმოჩნდა, რომ ბევრი ახალგაზდა შეცდომით იყო წაყვანილი. მაგ. 1) წაიყვანეს ისინიც, ვინც 1896 წელზე გვიან არიან დაბადებულნი. 2) ვინც მე 4, 45—49 მუხ. ძალით სრულებით განთავისუფლებულნი არიან სამხედრო ბეგრისაგან.

რადგან ასეთი პირები შეცდომით არიან გაწვეულნი, სამხედრო სამინისტრომ განკარგულება მოახდინა დაუყოვნებლივ დაბრუნონ ჯარიდან თავთავიან სახლებში, გარდა იმათი ვინც დაიბადა 1897 წელს.

თ-დ ვასილჩიკოვის ასული

სათათბიროს დღიურში ჩვენ მოყვანილი გვქონდა როდზიანკოს განცხადება შესახებ იმისა, რომ მას მიეღო წერილი თ-დ ვასილჩიკოვის ასულისაგან, რომელშიც უკანასკნელი სთხოვდა სათათბიროს თავმჯდომარეს, დაჰხმარებოდა სეპარატიულ ზავზედ მოლაპარაკებას.

ახლა ჩვენ ხელთ უთრო მეტი ცნობაა ამ ფრიად საყურადღებო ფაქტის შასახებ.

მიეღო თუ არა როდზიანკოს წერილი მას მაშინვე შინაარსი ხვოსტოვისთვის, საზონოვისთვის და დეპუტატ ვასილჩიკოვისთვის შეეტყობინებინა.

დეპუტატი თ-დ. ვასილჩიკოვი ძალიან დაინტერესებულა ამ მისთვის არა სასიამოვნო ფაქტით, რადგან საქმე მის მოგვარეს შეეხებოდა და გამოუკვლევია ვინ არის ეს თ-დ. ვასილჩიკოვის ასული.

ახლა უკვე იციან, რომ ამ ქალს საერთო არაფერი ჰქონია დეპუტათან. იგი კარგა ხანია თურმე სცხოვრობს ავსტრიაში, ქმარი ჰყავს უნგრელი მაგნატი და რასაკვირველია მთელი მისი მოღვაწეობა ავსტრია-გერმანეთის ინტერესებისკენ იქნება მიქცეული.

ჩამოსულა თუ არა პეტროგრადში, თ-დ. ვასილჩიკოვის ასულს უნახავს ყველა თავისი ძველი ნაცნობები და დაუწყვია მოლაპარაკება სეპერატიულ ზავის შესახ. მაგრამ მალე ხვოსტოვის განკარგულებით გადაასახლეს რუსეთის ერთ ერთ შიდა გუბერნიაში.

უცოხეთი

სერბეთის მომავალი.

სერბეთის ბედსა და მის მომავალის შესახებ ბევრს სწერენ ყველგან. საინტერესო წერილებია თვით გერმანულ პრესაშიც. „ფოსიშე ცაიტუნგში“ მაგალითად, აი რასა სწერს ცნობილი ავსტრიელი ისტორიკოსი, ჰანრი ფრიდიუნგი: „შესაძლებელია ომმა ბევრი რამ ცვლილება მოიტანოს, მაგრამ ყოველ შესაძლებლობის“ შესახებ დაახლოვებით ახლავე მაინც შეიძლება ითქვას: ეჭვს გარეშეა, რომ მაკედონია და აღმოსავლეთი სერბეთი (ნიში და პიროტითურთ) შეუერთდება ბულგარეთს. მონასტირის მომავალი ახლილ საკითხად რჩება, ამაზე ცალკე მორიგდებიან საბერძნეთი და ბულგარეთი. შემდეგ, არ უნდა დავივიწყოთ. რომ ავსტრო-ჰუნგრეთი, თუნდაც სერბეთმა ამის შემდეგაც აღიდგინოს რაოდენიმე დამოუკიდებლობა, მაინც უარს ვერ იტყვიან საზღვრების შესწორებაზე. სამხედრო თვალსაზრისით შევიწუნაროთ, რომ ომის შემდეგაც ავსტრო-ჰუნგრეთი დღევანდელს უხერხულ პირობებში დარჩეს: დღეს ჩრდილოეთით, ჰუნგრეთის მხრით, მთელს დუნაის ნაპირებზე ბატონობს სამხრეთ ნაპირის ზარბაზნები. მონარქიას ისეთი გასავალი უნდა ჰქონდეს, რომ ყოველი გადასვლა მეორე ნაპირზე სისხლის ფასად აღარ დაუჯდეს. რაც უნდა გადასწყდეს საბოლოოდ, ავსტრო-უნგრეთი, რა თქმა უნდა, არ შეიწყნარებს რომ სერბეთს ბელგრადი დაუბრუნონ...

ნარევი

მცურავი ციხე-სიმაგრენი.

რასაც თანამედროვე დრედნოუტები, ეს მცურავი ციხე-სიმაგრენი, მოითხოვენ ხარჯს, არც ერთს საველე სიმაგრეს არ დასჭირდებოდა იმდენი. აი რა განსაცვიფრებელი ჯამი მოდის ამ ხარჯებისა: ფრანგთა დრედნოუტი, „დანტონი“ საათში სწვავს ორ ათას კილოგრამს ნახშირს, ეს როცა ჩვეულებრივ დადის, ვთქვათ, საათში 11 კვანძს აკეთებს, მაშინ როდესაც აჩქარებულ სვლის დროს, საათში 20 კვანძს აკეთებს, მას სჭირდება **ათი ათასი** კილოგრამი.

გერმანელთა დრედნოუტები შეიარაღებულია ნაპირებზე მსხვილი კალიბრიანი ზარბაზნებით, თვითეული მათგანი ჰსაჭიროებს 450 ათას ფრანკის სასროლ მასალას. რომ სროლა ასტყდეს ამ დრედნოუტს ეს ტყვია-წამალი ეყოფა მხოლოდ ორ-ნახევარ საათის განმავლობაში.

შემდეგ აღსანიშნავია ისიც, რომ ეს მცურავი ციხე-სიმაგრენი-დრედნოუტები ჰსაჭიროებენ არა მარტო შეიარაღებას, არამედ სხვა აუცილებელ ხარჯსაც. ასე მაგალითად, ინგლისელთა დრედნოუტი, სადაც 900 კაცია ბრძოლისთვის განმზადებული, ერთ თვეში ჰხარჯავს მხოლოდ საჭმელს 1860 ფუთ ხორცს, 3270 ფუთ კარტოფილს, 6 ფუთს მარილს, 300 გირვანქა ცერცს, 72 ფუთ ნაძეხვარს, 225 გირვანქა მაკარონს, 8 ფუთ მწვანილის ფხვნილს, 750 გირვ. სოდას, ახლა ძეხვები, ღორის ქონი, ხილეულობა და ათასი სხვა რამ. რომელიც აუწერელს ხარჯს ითხოვენ. ასე, რომ ესენი ყველა ერთად შევაგროვოთ, თვითეულ დრედნოუტის წლიური ხარჯი პატარა სახელმწიფოს ბიუჯეტს უდრის.

ჰავის გავლენა ჰაეროპლანებზე

ერთ გერმანელ გაზეთში დასტამბულია ის ცნობა, თუ რა გავლენა აქვს ჰაეროპლანებზე საზოგადოდ ავდარს და კერძოდ ქარს. გერმანელი მეჰაეროპლანე ოფიცერი ამბობს: ბურთის მოყვანელობის ჰაეროპლანები ხელსაყრელი არ არის, რადგან სროლის დროს ყუმბარებისგან ქარი სდგება და ჰაეროპლანს უხერხულ მდგომარეობაში აყენებს, ამიტომ იყო რომ ჰაეროპლანები შემდეგ ძეხვის მსგავსი გააკეთეს. მოგრძო ჰაეროპლანი ქარის დროს გარდიგარდმო სდგება და ნაკლებად ირხევა. ჰავის სითბოს და სიცივეს დიდი გავლენა აქვს ჰაეროპლანზე. სითბოს გამო ჰაეროპლანის გაზი იშლება და იპარება.

ჰაეროპლანებისთვის ღამღამობით ფრენა საუკეთესო დროა, რადგან ამ დროს ჰავა დედამიწის ზედა პირსა და ცაში ნაკლებად განსხვავდება ამიტომაც არის, რომ ინგლისს ღამე ესხმებიან თავსაო.

———

მეტად შემზარავ შთაბეჭდილებას ახდენს სახეში დაჭრილნი. ზოგს ყბა აქვს მოგლეჯილი, ზოგს ნიკაპი, ზოგს ყური, ზოგს ცხვირი და ზოგსაც ლოყა. ყველა ამ დაჭრილთ ადვილად არჩენენ, მაგრამ თავისთვის საზარელი სანახავნი ხდებიან. ბოლო დროს ამ უბედურებასაც ცოტად თუ ბევრად უშველეს. ლიონის საავადმყოფოში 700 კაცს დაუკერეს პირისახე.

ვისაც ტუჩები, ან ლოყა აკლდა სხეულიდან მონაჭერ ხორცისაგან გაუკეთეს, ხოლო ვისაც ცხვირი—ვერცხლისა თუ სპილენძის ძვლისა მიაკერეს. ვისაც ყბა მოგლეჯილი ჰქონდა ლითონის მავთულით გადაუბეს. ამ ბოლო დროს ცხვირებს ელატინიდან (ხელოვნური წებოა) უკეთებენ და ამნაირ ცხვირებს ამჯობინებენ, ვიდრე ვერცხლისას თუ სპილოს ძვლისას. ხელ-ფეხ მოწყვეტილებს ხელოვნურ ხელ-ფეხს უკეთებენ. ასე რომ დაჭრილი თვალისთვის იმდენად შემზარავი აღარ არის.

რედაქტორ-გამომცემელი
სანდრო შანშიაშვილი

სად გაიგზავნთ ცნობებს მოკლულთა, უგზო-უკვლოთ დაკარგულთა, დაჭრილთა და დატყვევებულ ჯარისკაცთა შესახებ.

1. მოკლულთა და უგზო-უკვლოთ დაკარგულთა შესახებ უნდა მიმართოთ შემდეგი ადრესით: Петроградъ, Караванная ул., д. № 1, особое дѣлопроизводство Главнаго Штаба.

2. დაჭრილთა შესახებ ცნობების მისაღებად საჭიროა მიმართოთ: Петроград, Басковская ул., д. № 12. Справочный отдѣл при Главномъ Управленіи Россійскаго Красного Креста.

3. ტყვეთ წაყვანილთა შესახებ უნდა მიმართოთ: Петроградъ, Инженерная, д. № 9, Центральное справочное бюро о военноплѣнныхъ при Главномъ Управленіи Россійскаго Краснаго Креста.

ცნობების მისაღებათ აუცილებლათ საჭიროა გარკვევით აჩვენოთ სახელი, მამის სახელი, გვარი და აღნიშნოთ ჯარის ის ნაწილი (კორპუსი, პოლკი და როტა), სადაც ჯარისკაცი მსახურობდა.

წერილში უნდა აღინიშნოს აგრეთვე სწორი ადრესი შემკითხველისა (სახელი, მამის სახელი, გვარი და გუბერნია, მაზრა და სოფელი, სადაც თვით ცხოვრობს).

ბრძოლის ველზე დატყვევებულებს ნივთების გაგზავნა საჭიროდ ეგზომ.

ვისაც ჰსურს გერმანეთში მყოფ დატყვევებულებს გაუგზავნოს ფული ან სხვა რამ ამანათი, მან შემდეგის წესით უნდა იხელმძღვანელოს:

ამანათის („პოსილკა“) წონა არ უნდა აღემატებოდეს 12 გირვანქას. ყუთზე გერმანულად უნდა იყოს აღნიშნული ნამდვილი სია ყუთში ჩალაგებულ ნივთებისა. ყუთზე უნდა ეკრას ქაღალდი წარწერით:

An die Kommandatur des Kriegsgefangenenlagers

აქ დააწერეთ ლაგერის ადრესი.

Liebesgaben für die russischen Kriegsgefangenen.

აქ ბიურო საკუთარ ბეჭედს დაჭკრავს და ადრესს წააწერს.

Deutschland.

საერთაშორისო საფოსტო შეთანხმების ძალით ასეთ ამანათს ფოსტა **უფასოდ** გზავნის, ეს ამანათი უნდა გაიგზავნოს შემდეგის მისამართით:

პირველი:

Suisse, Bern Ensingnenstrasse, № 48, A. A. Вахерахтъ.

ან კიდევ მეორე:

Banque populaire Suisse, Fond Russe pour les prisonnier de guerre.

ცნობების მიღება უკვალოდ დაკარგულთა და ტყვეთა შესახებ შეიძლება შვეიცარიაში არსებულ ბიუროდან, რომლის მისამართი ასეთია:

Швейцарія Заказное
Suisse. Recommandée
Comité International de la Croix Rouge.
Agence des prisonniers de guerre Genève.

ამიერ-კავკასიის რკინის გზის მიმოსვლა.

(დრო ნაჩვენებია თბილის. საათით)

თბილისში მოდის:

№ 3 ბაქოდან.	12 ს. 54 წ.	დღ.
№ 4 ბათომიდან.	5 ს. 55 წ.	საღ
№ 5 ბაქოდან(სწრ.),	7 ს. 41 წ.	საღ.
№ 10 ბათომიდან.	9 ს. 51 წ.	დილ.
ჯულფიდან	6 ს. 53 წ.	დილ.
ბორჯომიდან	7 ს. 25 წ.	დილ.
„ სააგ.	10 ს. 28 წ.	საღ.

თბილისიდან გადის:

№ 3 ბათომისკენ	1 ს. 45 წ.	დღ.
№ 4 ბაქოსკენ .	7 ს. 3 წ.	საღ.
№ 6 ბაქოს(სწრ.)	12 ს. 8 წ.	დღ.
№ 9 ბათომისკენ.	8 ს. 53 წ.	საღ.
ჯულფისკენ	10 ს. 23 წ.	საღ.
ბორჯომისკენ	3 ს. 29 წ.	დღ.

კახეთის რკინის გზის მიმოსვლა

(თბილისის დრო)

მიმოსვლა ყოველდღე სწარმოებს.

თბილისიდან გადის:

თელავისა ⁄ წნორისკენ დილ.	8 ს. 58
გურჯაანში მიდის ნაშუადღ.	3 ს. 53 წ.
გურჯაანიდან გადის თელავისკენ ნაშუადღევის	4 ს. 53 წ.
თელავში მიდის ნაშუადღევ.	5 ს. 35 წ.
გურჯაანიდან წნორზე მიდის	4 ს. 18 წ.
წნორზე მიდის	5 ს. 15 წ.

თელავიდან ყოველ დღე გამოდის თბილისისკენ:

დილის	8 ს. 58 წ.
გურჯაანში მოდის. . .	10 ს. 26 წ.
წნორიდან თბილისისკენ გამოდის დილის. .	10 ს. 16 წ.
გურჯაანში მიდის . . .	10 ს. 16 წ.
გურჯაანიდან თბილისისკენ გამოდის დილის	10 ს. 46 წ.

თბილისში ჩამოდის 5 საათზე.

1 მაისიდან ქ. თბილისში გაიხსნა ჟურნალ-გაზეთების კანტორა

„განათლება“

ჯერჯერობით აგენტებს გაეგზავნებათ შემდეგი გაზეთები: „საქართველო“, „თანამედროვე აზრი“, „ეს. მათრახი“, „თეატრი და ცხოვრება“, „კავკაზსკოე სლოვო“, „თბილისის ლისტოკი“, „ორიზონი“, „მშაკი“ და „ხათაბალა“ და იყიდება ახლად გამოცემული წიგნები ა. ბლდონის **„აკაკი და მისი პოეზია“** (რუსულ ენაზე), **„სქესობრივი საკითხი და ბავშვი“** ი. გომართელისა, **„მსოფლიო ომის ეკონომიური მიზეზები“**—მასლოვისა, **„ცხოვრების სიმღერები“**—ბეგლარ ახოსპირელისა **„კოოპერატივები იტალიაში“**—ნ. ჟორდანიასი და სხვა-და-სხვა ქართული წიგნები.

აგენტები ვალდებულნი არიან მთელი თვით დაკვეთილი გაზეთების ფასი წინდაწინ გადაიხადონ.

ფული და წერილები უნდა გამოიგზავნოს შემდეგი ადრესით: Тифлисъ, почт. ящ. № 96, Сильвестру Р. Таварткиладзе.

კანტორის ადრესი: Ольгинская 6.

წიგნის მაღაზია

„ახალი სიტყვა“ („Новая рѣчь“).

ი. დ. კიკნაძისა.

თბილისი. გოლოვინის პროსპექტი, 22, ტელეფონი 6—23.

გვაქვს ყოველნაირი ახალი წიგნები; ვკისრულობთ ყოველნაირ ბიბლიოთეკის შედგენას: საზოგადოს, საეროს, საქართნოს, სასკოლოს, საბავშვოს და სხ. განმანათლებელ საზოგადოებათა და სასწავლებელთა მიერ დაკვეთილი წიგნები განსაკუთრებულ მორიგებით; ქალაქ გარეთიდან დაკვეთას ვასრულებთ ორ დღეში. წერილით ანუ პირადად ნაყიდი წიგნები შეიძლება ჩვენვე მივიტანოთ სახლში.

„მეგობარზე“

წლიურ ხელის მომწერლებს მიეცემათ პრემიათ

გ. მაიაშვილის ფერილების კრებული

ნახევარი წლის ხელის მომწერნი პრემიას მიიღებენ იმ შემთხვევაში, თუ გადაიხდიან 1 მან. და 50 კაპ.

პირველი იანვრიდან წლის ბოლომდი გაზეთი ეღირება 9 მან., თვეში 90 კ., ცალკე ნომერი ყველგან 5 კაპ.

წლიურ ხელის მომწერლებს შეუძლიანთ სამ ნაწილად გაჰყონ ფულის შემოტანა: 1 იანვარს—3 მ. 50 კ., 1 აპრილს—3 მ., 1 აგვისტოს—2 მან. 50 კაპ., **ნახევარი წლის ხელის მომწერლებს** შეუძლიათ ორ ნაწილად—1 იანვარს 3 მ., 1 აპრილს 2 მ., გაზეთის გამოწ. შეიძლება მხოლოდ თვის პირველ რიცხვიდან.

რედაქციის მისამართი: Кутаисъ, Ивановская, редакція газ. „МЕГОБАРИ“ ფოსტის ყუთი № 26. გაზეთის დასაკვეთი ფული და სხვა ანგარიშები უნდა გამოიგზავნოს შემდეგი მისამართით: Кутаисъ Редакція газ. „МЕГОБАРИ“ Титу Махаробеловичу Сихарулидзе.

თევზის მრეწველნი
ძმ. ძეგველოვები

პუშკინის ქუჩა, საკუთ. სახ., № 9, ტელეფონი № 712.

განაყოფილება ავლაბარში

კახეთის ქუჩა, საკუთ. სახლი, № 6, ტელეფონი № 712

ყოველ დღე მოგვდის საკუთარ და სავაჭრო სახლ. „ლ. მაილოვის-შვილთ, სამრეწველოებიდან ახალი ქვირითის **ხიზალალა**, მცირე მარილიანი, შავი **„„მეშოჩნი“** ხიზილალა, აგრეთვე ახალ-ახალი მტკვრის ზუთხი, თართი, ფარგა და ლოქო, გვაქვს აგრედვე მიღებული ყოველგვარი კონსერვები და სარდინკები რუსეთის და საზღვარ-გარეთის ფირმებისა ხანგრძლივ ინახება.

დაიწყო ხელის მოწერა 1916 წლის
ყოველდღიურ საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთ

ნებადართულია სამხედრო ცენზორისაგან

სტამბა „ცხოვრება“ ა. ჯალანდაძისა, გაბაევის შესახვევი № 4.